

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Kulturní diplomacie v zahraniční politice
substátních regionů**

Monika Mundilová

Plzeň 2019

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Mezinárodní vztahy – britská a americká studia

Bakalářská práce

**Kulturní diplomacie v zahraniční politice substátních
regionů**

Monika Mundilová

Vedoucí práce:

PhDr. Jiří Zákravský, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2019

.....

Poděkování

Za odbornou pomoc a cenné rady při zpracování předložené bakalářské práce bych ráda poděkovala mému vedoucímu práce panu PhDr. Jiřímu Zákrauskému, Ph.D.

Obsah

Úvod	6
1 Vymezení veřejné diplomacie a paradiplomacie	9
1.1 Diplomacie.....	9
1.2 Veřejná diplomacie.....	10
1.3 Paradiplomacie.....	15
1.4 Rozvoj veřejné diplomacie v ČR.....	17
2 Kulturní paradiplomacie Karlovarského kraje	20
2.1 Přeshraniční spolupráce.....	21
2.2 Propagace Karlovarského kraje.....	25
2.3 Výměnné studijní pobyty a stáže.....	28
2.4 Kulturní a sportovní akce.....	29
2.5 Porovnání návštěvnosti v Karlovarském kraji.....	36
3 Závěr	43
Seznam literatury	45
Resumé	55

Úvod

Tématem mojí bakalářské práce je kulturní paradiplomacie, přičemž ve své práci se podrobněji zaměřím na kulturní paradiplomacii Karlovarského kraje. Od ostatních českých krajů se odlišuje především svým zaměřením, soustředí se hlavně na lázeňství a turismus s léčebným potenciálem. Na turistiku v Karlovarském kraji se specializuje lázeňský trojúhelník, který zahrnuje Karlovy Vary, Františkovy Lázně a Mariánské Lázně.

Karlovarský kraj i jednotlivá města se stále snaží o navazování nové spolupráce se zahraničními aktéry. Smlouvy o vzájemné spolupráci má kraj uzavřené jak s německými sousedními regiony Bavorsko a Sasko, tak i s aktéry ze vzdálenějších oblastí. Příkladem může být spolupráce s Čínou, Ruskem, Ukrajinou či Vietnamem.

V Karlovarském kraji se stal tradicí začátek lázeňské sezóny, ten je zahájen průvodem družiny Karla IV. a svěcením lázeňských pramenů. V průběhu roku se pak konají nejrůznější kulturní akce, mezi které spadá například Tourfilm, Chebské dvorky a sportovní běžecké akce jako je Mattoni 1/2Maraton a City Triathlon. Nicméně největším magnetem zůstává Mezinárodní filmový festival, který se koná každý rok na začátku prázdnin.

Všechny tyto akce jsou zviditelňovány reklamními články v novinách, časopisech a na internetových zpravodajských portálech. Město Karlovy Vary má na Facebooku své oficiální stránky a prostřednictvím infocentra zde zveřejňuje informace o pořádaných akcích. Vzhledem k tomu, že v Karlových Varech bydlím, mnoha z těchto akcí se každý rok účastním a vidím, jak moc záleží na dobré propagaci. Díky předběžnému průzkumu pro moji bakalářskou práci jsem objevila i akce, které se pořádají v mém blízkém okolí již několik let, ale protože nejsou dostatečně zpropagovány, ví o nich jen úzký okruh příznivců z nejbližšího okolí. Takto jsem se například dozvěděla o hradě Hartenberg, kde se během letních prázdnin pořádají akce jako je třeba fotbal pro rozvoj nebo workcamps, na které přijíždějí lidé z celého světa a podílejí se na opravách

hradu. Těmto akcím se budu podrobněji věnovat ve druhé části své bakalářské práce.

Česká republika se svojí rozlohou řadí mezi menší státy v rámci evropského kontinentu. Každý kraj má svoji specifickou politiku a vzhledem k velkým regionálním rozdílům se orientují různými směry. Hlavním lákadlem pro turisty je v první řadě Praha, po ní následují památky zapsané na seznamu UNESCO a trojice západočeských lázní.

Cílem mojí bakalářské práce je zmapovat vývoj kulturní paradiplomacie Karlovarského kraje. Vývoj paradiplomacie budu zkoumat za období pěti let, přesněji od roku 2013 do roku 2017. Toto časové období jsem zvolila proto, že pro období let 2013–2020 byla vypracovaná Koncepce kultury Karlovarského kraje, ze které budu v této části práce vycházet. Zkoumané období je stanoveno pouze do roku 2017, protože údaje zveřejněné za rok 2018 jsou zatím předběžné. V závěru práce shrnu, jak se kulturní paradiplomacie Karlovarského kraje v průběhu let proměňuje a vyvíjí.

V první části práce budu popisovat rozvoj a funkce veřejné a kulturní diplomacie. Dále se budu věnovat aktérům, kteří kulturní paradiplomacii ovlivňují. Patří mezi ně Ministerstvo pro místní rozvoj a státní příspěvková organizace CzechTourism, Ministerstvo kultury, zástupci krajů, měst a soukromé subjekty v jednotlivých krajích.

Ve druhé části bakalářské práce se budu věnovat Karlovarskému kraji a tomu, jakým směrem se ubírá jeho kulturní paradiplomacie, s jakými zahraničními aktéry navazuje spolupráci a jak se prezentuje na veletrzích v České republice a v zahraničí. Také bych se zde ráda zaměřila na výměnné pobyty, kterých se účastní studenti i vyučující. Dále popíši významné kulturní a sportovní akce, které se konají na území Karlovarského kraje a jsou rovněž důležitou součástí kulturní a sportovní diplomacie.

V první části budu čerpat především z monografií a kolektivních monografií, které se zabývají primárně vývojem veřejné a kulturní diplomacie. Mezi stěžejní díla pro moji bakalářskou práci patří knihy od Elišky Tomalové, Kulturní diplomacie: Francouzská zkušenost a Paradiplomacie českých krajů: regiony jako aktér zahraniční politiky od Víta Dostála. Zaměřují se totiž přímo na kulturní diplomacii České republiky a na paradiplomacii českých krajů.

Zatímco ve druhé části práce využiju především regionální periodika a další internetové zdroje. Pro tuto část práce budu čerpat hlavně z oficiálního portálu pro propagaci Karlovarského kraje Živý kraj. Ten zveřejňuje akce, které se v kraji konají. Dále budu získávat informace z oficiálních internetových stránek Karlovarského kraje, Krajských listů a také z oficiálních stránek kulturních a sportovních akcí, patří mezi ně například Tourfilm, Chebské dvorky nebo RunCzech.

1 Vymezení veřejné diplomacie a paradiplomacie

1.1 Diplomacie

Kořeny diplomacie sahají až do 3. tisíciletí před naším letopočtem, protože už tehdy byly ve staré Číně a Indii uzavírány smlouvy o neútočení (Ort 2008: 14). Postupem času byla ustanovena pravidla pro to, jak se chovat k poslům, kteří přinášejí zprávy z jiných zemí či měst. Například k diplomatické korespondenci docházelo již na přelomu 15–16. století 2. tisíciletí před naším letopočtem mezi egyptskými faraony a panovníky jiných zemí (Adamová – Křížkovský 2002: 3). V každé zemi se ale diplomacie ubírala trochu jiným směrem, postupem času se měnila a formovala.

Jak píše Pajtinka (2015: 14–18), diplomacie funguje jako nástroj zahraniční politiky a jejím hlavním cílem je nenásilné prosazování státních zájmů v mezinárodním prostředí. Stát může díky diplomacii prosazovat své krátkodobé i dlouhodobé cíle vůči zahraničním aktérům. Diplomacii je možné dělit podle několika různých kritérií. Jedno z možných dělení je na diplomacii bilaterální, ta se zabývá vztahem mezi dvěma státy a na multilaterální, která se zaměřuje na vztahy minimálně mezi třemi státy.

Na základně dalšího hlediska lze diplomacii dělit na mezivládní a veřejnou. Mezivládní diplomacie zahrnuje veškeré aktivity ve vztahu k oficiálním orgánům jiného státu, zatímco součástí veřejné diplomacie jsou aktivity týkající se především široké veřejnosti žijící v zahraničí. Diplomacii je možné členit i podle zahraničněpolitických zájmů na politickou, ekonomickou, kulturní a vojenskou. Politická diplomacie se zabývá především realizací politických zájmů, ekonomická diplomacie zahrnuje ekonomické záměry státu, může se jednat například o navazování obchodních kontaktů. Kulturní diplomacie se zaměřuje na zahraničně-kulturní oblast a vojenská se věnuje především oblasti bezpečnosti státu (tamtéž: 16–18).

Jednotlivé směry diplomacie se navzájem prolínají a navazují na sebe. Aktivity kulturní diplomacie jsou propojeny s ekonomickými zájmy a to například tím, že na kulturní akce přijedou turisté, kteří v regionu utratí své peníze. Zároveň může dojít k podpoření politických zájmů, pokud budou turisté v regionu spokojeni, začnou smýšlet o České republice v pozitivním smyslu, což může časem vést k podpoření zahraničněpolitických aktivit země. Ve své práci se budu podrobněji věnovat pouze diplomacii veřejné, kulturní, sportovní a paradplomacii.

1.2 Veřejná diplomacie

Význam veřejné diplomacie začal narůstat spolu s novými informačními technologiemi. Představuje způsob, jak je možné dosáhnout pozitivní představy o konkrétní zemi v zahraničí (Veselý 2014: 28–30). Veřejná diplomacie vede k tomu, že se zvyšuje povědomí zahraničních aktérů o konkrétní zemi. Přispívá k utváření pozitivních představ a narůstajícímu porozumění, to může vést k podpoře obchodu a politiky, ke zvýšení investic ze zahraničí či k navázání spolupráce v oblasti vzdělání, vědy a výzkumu (Peterková 2008: 15).

K úspěšnému fungování je potřeba, aby stát vytvořil celkovou koncepci veřejné diplomacie a naplánoval strategii, od které se budou odvíjet zahraničněpolitické aktivity země. Strategie by měla zahrnovat jasné sdělení a popis postupu pro spolupráci s nevládními aktéry. Dále je potřeba přesně definovat publikum, na které se chce zaměřit a rozdělit role organizací, jež budou do veřejné diplomacie zapojené (tamtéž: 23). Je také důležité, aby byly stanoveny cíle, kterých chce stát dosáhnout. Zároveň by měl být utvořen jednotný obraz, jenž bude odrážet představu státu o tom, jak by chtěl být vnímán zahraničními subjekty. Mezi aktéry veřejné diplomacie patří státy a státní správa, zastávají roli klíčového hráče. Dále se mezi ně řadí vládní

či nevládní organizace, mezinárodní organizace, neziskové organizace, soukromý sektor i široká veřejnost (Peterková 2014: 39).

Veřejná diplomacie bývá poměrně často spojovaná s termínem propaganda. Ta je ale kvůli svojí minulosti, kdy byla používána v nacistickém Německu a Sovětském svazu k ovlivňování a manipulaci s veřejným míněním, vnímána především negativně (Tomalová 2008: 19). Existuje mnoho výkladu pro to, jak popsat propagandu. Panuje obecná shoda, že se jedná o způsob ovlivňování, manipulování, kontroly, snahy o změnu, zajištění přijetí názorů, postojů, jednání či chování (Martin 1958: 10). Jak tedy odlišit veřejnou diplomacii od propagandy? Veřejná diplomacie a propaganda mají společné to, že se snaží ovlivnit, jakým způsobem bude zahraniční publikum danou zemí vnímat, ale liší se od sebe ve způsobu komunikace. Na veřejnou diplomacii je nahlíženo jako na moderní koncept, jenž si zakládá na dialogu se zemí, se kterou chce navázat partnerství (Tomalová 2008: 19). Zároveň se jedná o oboustranný komunikační proces a nikoliv o jednostranný, jak je tomu u propagandy.

V souvislosti s veřejnou diplomacií se objevuje také výraz měkká moc. Od konce studené války je stěžejní složkou měkké moci právě veřejná diplomacie (tamtéž: 14–16). Jak píše Joseph Nye (2004: 5), téměř všichni znají pojem tvrdá moc, která využívá vojenskou a ekonomickou sílu k tomu, aby přiměla ostatní změnit jejich názor či postoj. Požadovaného cíle je možné dosáhnout i nenásilnými nástroji, při využití měkké moci lze změnit něčí názor na základě argumentů. Snaží se především zaujmout, poukázat na společné a sdílené hodnoty, nevyužívá sílu ani sankce (tamtéž: 7). Zároveň je založena na dlouhodobějších záměrech a navazování důvěry.

S veřejnou diplomacií je také často spojován Nation branding, jeho hlavním cílem je vytvořit dobrou značku státu. Teorie Nation brandingů vzešla z komerční sféry skrze dvě cesty, první cestou byl turismus a druhou exportní marketing. Právě turismus má nejsilnější spojení s komerčním marketingem. Došlo k přenesení osvědčených postupů ze sféry komerčního marketingu do marketingu destinačního. Za celkový obraz daného místa je pak zodpovědný stát,

nebo samotný region (Anholt 2010: 3). Pokud má být dosaženo pozitivního mezinárodního obrazu, tak je potřeba, aby poskytované služby skutečně byly kvalitní. Protože pokud si lidé koupí nějaký výrobek a zjistí, že je dobrý, začne se mu utvářet pozitivní obraz a dobrá pověst. Branding je tedy proces, který do jisté míry ovlivní mysl spotřebitele a přiměje ho k tomu, aby si značku oblíbil. Tento proces může být posílen například sdělovacími prostředky (tamtéž: 10). Náplní Nation branding je přilákání obchodních partnerů, investorů, turistů a má přispět k tomu, aby se státem začali ostatní spolupracovat. Věnují se mu velké i malé státy a může se týkat dokonce i jednotlivých regionů. Široce se překrývá s veřejnou diplomacií, ale podléhá spíše krátkodobým politickým cílům a má ekonomický ráz (Tomalová 2008: 20–23). Ačkoliv je Nation branding propojován s veřejnou diplomacií, tak se od sebe odlišují ve svých hlavních cílech. Nation Branding se zabývá v první řadě tvorbou identity země a potom její prezentací v mezinárodním prostředí. Veřejná diplomacie si klade za cíl podpořit fungující mezinárodní vztahy (Peterková 2008: 19).

Důležitou součástí veřejné diplomacie je kulturní a sportovní diplomacie. Jak píše Tomalová (2008: 10), téměř všechny státy se snaží využít nejrůznějších kulturních nástrojů k utvoření svého postavení v mezinárodních vztazích a k jeho následujícímu upevnování. Je poměrně těžké určit, co všechno je možné pod pojem kultura zařadit. Kultura může zahrnovat veškeré možné podoby uměleckých projevů, ale také duchovní, intelektuální a materiální vyjádření charakterizující společnost. Kulturu tedy netvoří jen umělecké prvky, obsahuje také tradice a životní styl.

Kulturní diplomacii využívají především menší státy, snaží se pomocí ní zlepšit svoji image v mezinárodním prostředí. Zajišťuje také propagaci země v zahraničí a pomáhá připravit půdu pro navázání nových diplomatických vztahů. Jejím hlavním cílem je přiblížit široké veřejnosti kulturu jednotlivých zemí v co největším rozsahu a to například pomocí kulturních center (Veselý 2014: 31). Informace o daném státu jsou poskytovány zahraničním aktérům prostřednictvím podporování nejrůznějších kulturních akcí. Může se jednat o koncerty, výstavy,

filmové festivaly či vyvážení kinematografických děl do zahraničí. Součástí kulturní diplomacie jsou i výměny umělců, kdy se spolufinancují prezentace jejich činnosti, patří mezi ně třeba výstavy v galeriích. Dále se může jednat o výuku jazyka, univerzitní spolupráci, studijní výměny nebo o podporování školních institucí dané země v zahraničí. Takové školy slouží v první řadě pro krajanů pobývajících dlouhodobě v zahraničí, ale zároveň bývají otevřeny i pro občany hostitelského státu. Součástí je i zahraniční a televizní vysílání, toho se ale kvůli finanční náročnosti ujímají především velké státy. Ukazuje se, že pokud se aktéři lépe poznají, může mezi nimi dojít k většímu porozumění a to může vést k navázání dlouhodobější spolupráce i v ekonomické a politické oblasti (Tomalová 2008: 11, 26).

Kulturní diplomacie jednotlivých států se od sebe výrazně odlišuje, je to způsobeno různorodými kulturními tradicemi a rozdílnou zahraniční politikou. Záleží i na tom, jaký postoj zastává daný stát vůči kultuře. Kulturní diplomacie států s menší rozlohou bývá obvykle méně ambiciózní, soustředí se především na své přílehlé okolí a velká kulturní centra ve světě, jak je tomu mimo jiné i u České republiky (Tomalová 2008: 28–29). Na základě několikaletých zkušeností se ukazuje, že poznávání nových kultur bývá přínosné pro oba aktéry. Ale ne vždy je snadné odlišné kultuře zcela porozumět a pochopit ji. Cesta k porozumění a ztotožnění se s jinou kulturou bývá jednodušší, pokud jednotlivé státy investují finanční prostředky do propagace svých tradic a kulturních úspěchů v zahraničí a umožní tak ostatním se s nimi snáz sblížit (Ort 2008: 50).

Mezi hlavní prvky kulturní diplomacie patří podpora rozvoje vztahů mezi jednotlivými aktéry, dále vývoz kulturních statků do zahraničí, rozvoj nových partnerských dohod, přilákání investic a zlepšení cestovního ruchu. Primárním cílem je vytvořit pozitivní a příznivý obraz o konkrétní zemi (Lane 2013: 29–30). Součástí kulturní diplomacie je i uzavírání bilaterálních a multilaterálních smluv. Může se jednat o mezistátní dohody, spolupráci v oblasti kultury, mezinárodní dohody v oblasti obchodu a služeb. Zároveň by

měla být v souznění se zahraničněpolitickými zájmy státu (Tomalová 2008: 11–12).

Specifickým druhem veřejné diplomacie je diplomacie sportovní. Jednotlivé státy se mohou zviditelňovat nejen tím, že organizují a podporují pořádání mezinárodních soutěží. Na utváření dobrého jména země se podílejí i samotní sportovci, kteří zemi reprezentují v zahraničí (Veselý 2014: 31). Dosáhnout požadovaných cílů v zahraniční politice je tedy možné i prostřednictvím sportu a sportovních soutěží. Sportovní diplomacie je stále důležitým aspektem diplomatického přístupu, hraje jedinečnou roli při utváření identity, hodnot a kultury. Sportovní utkání, soutěže, týmová práce a dodržování fair play pomáhají budovat důvěru mezi státy. Tento druh diplomacie zároveň popisuje využití sportu jako prostředek, který ovlivňuje sociální a politické vztahy. Dále pomáhá překonat kulturní rozdíly, podporuje vzájemné porozumění kultur a náboženství, což zvyšuje i toleranci mezi občany jednotlivých zemí. Pořádání a organizování sportovních utkání vede také k posílení cestovního ruchu a jemu přidružených odvětví, jako jsou hotelnictví, doprava a marketing (Khan 2016: 34).

1.3 Paradiplomacie

Za paradiplomacii je možné označit už snahy britských dominií, konkrétně Kanady, Jižní Afriky a Austrálie, tyto oblasti se snažily vstoupit do mezinárodního systému, ačkoliv neměly suverénní vlády a stále formálně spadaly pod Velkou Británii. Jejich chování bylo systémem tolerováno, dominia získaly samostatnost a dostaly prostor pro vyjednávání mezinárodních dohod a dalších ekonomických záležitostí (Neves 2010: 20).

Intenzivněji se paradiplomacie začala rozvíjet až v průběhu druhé poloviny 20. století v Severní Americe. Tou dobou docházelo k odklonu od státocentrického přístupu a uvolnil se tak prostor pro nově vznikající aktéry, mezi které patří mezinárodní organizace, korporace a neziskové organizace. V Kanadě se začaly do zahraniční politiky zapojovat jednotlivé provincie a ve Spojených státech federální státy (Dostál 2017: 17–19). Během 90. let 20. století se paradiplomacie začala šířit i do západní Evropy. Roku 1994 byl Maastrichtskou smlouvou založen konzultační orgán Výbor regionů. Díky evropské integraci tak vznikl prostor pro jednotlivé regiony a jejich mezinárodní aktivity. Státy se postupně začaly zajímat o rozvoj ekonomických, společenských a kulturních aktivit. Jednotlivé regiony projevíly snahu o navazování nových partnerských styků s dalšími regiony a městy (Veselý 2014: 33).

V podstatě neexistuje jednotný názor na definici, jež by tento termín popisovala. Obecně ale platí, že se vztahuje k zahraniční politice substátních jednotek a zahrnuje primárně činnosti regionální vlády (Jackson 2018: 3). K jasné shodě zatím nedošlo především proto, že se rozvíjí poměrně krátkou dobu a mnoho autorů k jejímu vysvětlení používá odlišné termíny. Patří mezi ně paralelní diplomacie, substátní diplomacie, mikrodiplomacie, protodiplomacie, víceúrovňová diplomacie či městská diplomacie (Fluxa 2015: 12–13). Jedna z možných definicí například uvádí, že se jedná o druh diplomacie s lokální povahou, odehrávající se na úrovni jednotlivých regionů či měst (Veselý 2014: 33).

Pojem paradiplomacie vyjadřuje snahy regionálních vlád stát se mezinárodními aktéry, což vlastně nabourává základní koncept mezinárodních vztahů, který rozlišuje pouze mezi státy a nestátními aktéry. Regiony nejsou zcela suverénními aktéry, od států se do jisté míry odlišují, ale na druhé straně mají územní a institucionální suverenitu, která je odlišuje i od nestátních aktérů (Lecours 2002:109).

V rámci paradiplomacie se stát do určité míry vzdal odpovědnosti za rozvoj regionů a o svoji moc se dělí s jednotlivými regiony, regionální vládou, městy, popřípadě jinými menšími celky. Tito aktéři mají výhodu v tom, že nebývají spojováni s pověstí zahraniční politiky země a představami o celém státu (Tomalová 2008: 16). Mezi hlavní instituce paradiplomacie patří odborné pracoviště městského či regionálního úřadu věnující se zahraničně politickým vztahům. Dále je důležité zastoupení regionu v zahraničí, uzavírání mezinárodních smluv a dohod, zapojení se do mezinárodních organizací, vzájemné návštěvy politických představitelů a v neposlední řadě pořádání a podporování sportovních soutěží a akcí. Právě sport je velmi dobrým způsobem, jak zvýšit povědomí o regionu v zahraničí (Fluxa 2015: 48–49).

Paradiplomacie zahrnuje regionální i národní politiku, umožňuje jednotlivým aktérům vstoupit do mezinárodního prostředí a představit své regiony na mezinárodní scéně. Regiony obvykle nevstupují do mezinárodního prostředí proto, aby demonstrovaly svůj vliv tak, jak to občas dělají státy. Paradiplomacie slouží spíše k demonstrování specifických domácích situací a regionálních sporů (Lecours 2002: 96–97). Paradiplomacie se objevuje především v rámci federálních systémů, protože formálně rozdělují suverenitu jednotlivých regionů. Čím větší má regionální vláda moc, tím spíše je schopna jednat a vystupovat za hranicemi (tamtéž: 102).

Dalším důvodem, proč mohou chtít jednotlivé substátní jednotky vstoupit do mezinárodního prostředí, je snaha dosáhnout lepšího ekonomického rozvoje, přilákat do kraje zahraniční investory, získat finanční podporu z fondů Evropské unie, podpořit kulturní rozvoj, turistiku a docílit tak rozvoje regionu.

Pro kraje je důležitá spolupráce s univerzitami, středními a základními školami, podniky, městy a obcemi. O něco méně významná je spolupráce s regionálními rozvojovými agenturami a neziskovými organizacemi (Dostál 2017: 74, 81). Paradiplomacie vlastně slouží jako nástroj regionálního rozvoje. Pomáhá přilákat do kraje zahraniční investory, pracovní sílu, snaží se podpořit export domácích firem a zajišťuje propagaci regionu jako atraktivní turistické oblasti v zahraničí. Její součástí jsou i paradiplomatické návštěvy mezi partnerskými regiony (tamtéž: 42–43).

1.4 Rozvoj veřejné diplomacie v ČR

Území Česka bylo z historického pohledu téměř vždy součástí nějakého většího celku a v podstatě nikdy nemělo možnost se naplno samostatně projevit. Buď existovalo svobodně příliš krátkou dobu a nemohlo tak dojít ke stabilizaci, nebo to neumožňovalo politicko-geografické uspořádání (Polreich 2009: 230). Velkým úspěchem bylo, když se Čechům a Slovákům podařilo prosadit vznik samostatného nezávislého Československa včetně jeho mezinárodního uznání, a to ještě před koncem 1. světové války. Těžší časy pro Československo a jeho zahraniční politiku nastaly v době bipolárního rozdělení. Teprve až po sametové revoluci se podařilo navázat na stará spojení. Po rozpadu Československa došlo k dočasnému oslabení mezinárodního postavení obou zemí, protože jeden velký stát měl mnohem větší autoritu, než dva nově vzniklé malé státy (Ort 2008: 70–73).

Poměrně dlouho chyběla jednotná propagace země v zahraničí, jednotlivé oblasti byly představovány zvlášť, ať už se jednalo o cestovní ruch, vědu či export. To se postupem času začalo ukazovat jako problematické. Zásadní změna přišla spolu se snahou vstoupit do Evropské unie. Ukázalo se jako nutné, aby byla země prezentovaná a vnímaná v dobrém světle a ostatní ji považovali za perspektivního kandidáta (Peterková 2014: 37). K dalším

změnám začalo docházet s příchodem Karla Schwarzenberga, kdy byla zahájena vnitřní reforma. V roce 2005 přijala vláda takzvanou Koncepti jednotné prezentace České republiky. Ministerstvo zahraničních věcí vytvořilo poradní orgán Komisi pro prezentaci České republiky, která se starala především o diplomatické mise, Česká centra a pobočky CzechTourism v zahraničí. Na prezentaci v zahraničních médiích a výrobě informačních materiálů začal spolupracovat Odbor krajanů a kulturních vztahů a zahraniční prezentace (Belko 2007: 85–87).

V mezinárodním prostředí je Česká republika zařazována mezi malé státy, od tohoto zařazení se odvíjí její zahraniční politika. Velikost státu je možné posuzovat podle nejrůznějších kritérií. Může se jednat například o rozlohu země, počet obyvatel, výši HDP nebo o výdaje na zbrojení. Pouze na základě těchto kritérií by patřila Česká republika spíše mezi střední státy, je ovšem potřeba hodnotit i to, jak země vystupují v mezinárodním prostředí. Česká republika je poměrně aktivní v mezinárodních organizacích jako je OSN, EU a NATO. Využívá spíše morální argumenty, klade důraz na dodržování mezinárodního práva, ochranu lidských práv, orientuje se na regionální vztahy, upřednostňuje užívání diplomatických nástrojů před vojenskými. Z toho vyplývá, že se prezentuje jako malý stát (Druláková 2014: 19–21). Způsob, jak se může zviditelnit v mezinárodním prostředí je právě prostřednictvím využívání soft power a veřejné diplomacie.

Diplomacie České republiky se skládá především z ekonomické a turistické oblasti. I přes zařazení mezi malé státy se snaží pokrýt veškeré oblasti kulturní diplomacie a s ní spojené oblasti zahraniční politiky. Má kulturní instituty za hranicemi, podporuje studijní a akademické výměny, výuku jazyka a pracuje na udržování vztahů s krajanými komunitami v zahraničí. Kulturní diplomacií se zabývá Ministerstvo zahraničních věcí ČR. Mezi jeho důležité partnery patří Česká centra¹ a Odbor pro kulturu, komunikaci a prezentaci

¹ Příspěvková organizace MZV, která prezentuje zemi v zahraničí a pořádá nejrůznější kulturní akce.

(OKKP)², který se podílí na formulování zahraniční politiky a pomáhá zajišťovat komunikaci s Českými centry a zastupitelskými úřady. Mezi další aktéry kulturní diplomacie patří Ministerstvo kultury a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (Tomalová 2008: 39–41).

Paradiplomacie se v České republice začala využívat poměrně nedávno, rozvíjí se spolu se vznikem krajů, tedy až od roku 2000 (Dostál 2017: 22). Od devadesátých let začaly v zemi vznikat euroregiony, neboli dobrovolná sdružení obcí sousedních států, která měla za cíl ulehčit oboustrannou spolupráci a omezit tak periferní postavení. Jednalo se v podstatě o jakési předchůdce dnešních krajů a jejich první pokusy jak začít navazovat kontakty s okolními regiony. V České republice existuje třináct samosprávných krajů a Praha, přičemž jejich zahraniční vztahy se značně liší. Odvíjí se to od jejich geografického a ekonomického postavení, od politických priorit a rozvojových potřeb (tamtéž: 68).

Mezi lety 2000 až 2003 začaly jednotlivé substátní jednotky podepisovat partnerské dohody se zahraničními regiony a vytvářet první mezinárodní kontakty. V této době se kraje snažily uzavírat především přeshraniční partnerství s aktéry v bezprostřední blízkosti. Hlavním cílem bylo především udržet krok s novými mezinárodními trendy a navázat spolupráci se západoevropskými regiony. Postupem času se učily využívat výhody evropské integrace, například začalo docházet k prudkému nárůstu investic z evropských fondů a k financování prostřednictvím přeshraničních programů (tamtéž: 69–70). V Bruselu vzniklo stálé zastoupení krajů a byl otevřen i Český dům, což ještě víc přispělo ke zviditelnění jednotlivých regionů v Evropě.

Jak píše Fluxa (2015: 91–97), téměř všechny české kraje mají uzavřené bilaterální smlouvy o spolupráci, takové partnerství je obvykle ze všech nejintenzivnější a má i nejstarší tradici. V rámci těchto partnerství se uskutečňují

² Patří pod Sekci ekonomické spolupráce a zahraniční prezentace MZV. Jeho náplní práce je zajistit prezentaci republiky na internetu, dále se spolu s redakcí Českého rozhlasu podílí na přípravě zahraničního vysílání a také spolupracuje s redakcí internetových portálů České listy a Srdce Evropy (Tomalová 2008: 40).

nejrůznější společné projekty a zároveň dochází k poměrně intenzivním oboustranným návštěvám jednotlivých představitelů regionů. České kraje jsou neaktivnější především v oblasti školství, vzdělávání a kultury, výměnných stáží studentů vysokých škol, takovou spolupráci obvykle navazují s evropskými oblastmi. Ekonomická spolupráce bývá nejčastěji navazovaná s ruskými a čínskými regiony, mezi neaktivnější patří v tomto ohledu Jihomoravský, Ústecký a Karlovarský kraj. Navazování spolupráce s oblastmi, které se nachází na území Spojených států amerických, je spíše ojedinělé.

2 Kulturní paradiplomacie Karlovarského kraje

Karlovarský kraj jsem si vybrala pro svoji práci proto, že se na jeho území nachází lázeňský trojúhelník, tvoří ho Karlovy Vary, Mariánské Lázně a Františkovy Lázně. Nejen že tato města patří mezi nejnavštěvovanější turistická místa v republice, řadí se i mezi nejvýznamnější lázně na celém světě, což je dáno především tím, že se na území kraje nacházejí minerální a termální vody, rozmanité přírodní bohatství a kulturní dědictví.

Období, ve kterém se budu snažit zmapovat kulturní paradiplomacii Karlovarského kraje, jsem vymezila od roku 2013 do roku 2017, jak již bylo zmíněno v úvodu práce. Zvolila jsem ho proto, že na období mezi lety 2013–2020 byla vypracována Koncepce kultury Karlovarského kraje, ze které budu v této části práce vycházet. Jejím hlavním cílem je nabídnout přehled o pořádaných kulturních akcích v regionu a zároveň upozornit na to, jak se kultura vyvíjí. Zkoumané období je ukončeno rokem 2017, protože údaje za rok 2018 jsou teprve předběžné.

Součástí dokumentu koncepce kultury Karlovarského kraje je SWOT analýza, která se zabývá slabými a silnými stránkami kulturní činnosti. Mezi silné stránky například dlouhá historie kraje, dobře zachovalé kulturní památky a nespočet kulturních akcí, které se konají opakovaně každý rok.

Díky lázeňskému zaměření přijíždí do kraje mnoho zahraničních hostů, kteří se ve svém volném čase také mohou zajímat o kulturu a účastnit se pořádaných akcí. Dostupnost ze zahraničí výrazně zlepšuje mezinárodní letiště nacházející se v bezprostřední blízkosti lázeňského území. Do budoucna by mohlo přispět ke zvýšení návštěvnosti zapsání na seznam památek UNESCO (Prudík 2013: 41–43). To by mohlo vést k pořádání nových kulturně-společenských akcí na mezinárodní úrovni s vysokou zahraniční účastí. Slabší stránkou regionu je to, že v něm chybí české kulturní tradice (tamtéž: 41–43). Po druhé světové válce se výrazně změnila struktura obyvatelstva v pohraničí, protože tato oblast byla osidlována obyvateli z vnitrozemí. Každý z nich si sebou přinesl svoje kulturní tradice a zvyky, které ovšem byly tak roztržité, že zde nezdolněly v masovém měřítku žádné z nich.

2.1 Přeshraniční spolupráce

Karlovarský kraj má navázanou spolupráci nejen s regiony, které se nacházejí v jeho těsné blízkosti, jako je třeba Sasko a Bavorsko v Německu, ale i s těmi vzdálenějšími, mezi které se řadí Moskva, Irkutsk nebo Akmolinský region v Kazachstánu. Většina důležitých smluv o přeshraniční spolupráci byla uzavřena ještě před rokem 2013. Protože se jedná o významné smlouvy, od kterých se odvíjí zahraniční politika Karlovarského kraje, rozhodla jsem se je zmínit také.

Ukazuje se, že pro navazování spolupráce je lepší, pokud funkci hejtmana zastává delší dobu jedna osoba, než když se jich během krátkého časového rozmezí vystřídá několik. Významné dohody o spolupráci byly uzavřeny během volebního období prvního i druhého hejtmana Karlovarského kraje, přičemž oba z nich zastávali svoji funkci ve dvou po sobě jdoucích obdobích. První hejtman byl Josef Pavel (ze strany ODS) a tuto funkci vykonával mezi léty 2000–2008. Druhým hejtmanem se stal Josef Novotný (ze strany

ČSSD). V čele kraje působil od roku 2008 do roku 2015, kdy kvůli kumulaci funkcí rezignoval a byl dočasně nahrazen 1. náměstkyní hejtmána Evou Valjentovou (ze strany KSČM). Do nejbližších voleb byl v březnu 2015 dočasně zvolen jako hejtman Martin Havel. V posledních volbách do krajského zastupitelstva byla zvolena hejtmanka Jana Vildumetzová Mračková (ze strany ANO 2011).

V podstatě ihned po svém vzniku se kraj zaměřil v oblasti spolupráce a mezinárodních vztahů na Německo, tedy svého bezprostředního souseda. Společná hranice se Saskem měří 132 kilometrů a s Bavorskem 99 kilometrů. Příhraniční spolupráce je více méně nezbytná pro regionální rozvoj a pro úspěšnou integraci kraje do evropského prostoru. Regiony spolupracují například na lepším přeshraničním spojení dopravy (Karlovarský kraj nedatováno).

Dne 23. května 2002 bylo podepsané Společné prohlášení o spolupráci mezi Karlovarským krajem, tou dobou ho zastupoval hejtman Josef Pavel a vládním krajem Chemnitz, který je součástí státu Sasko. Ten byl zastoupený vládním prezidentem Karlem Noltzem a státním ministrem Svobodného státu Sasko Stanislawem Tillichem. Brali v úvahu Smlouvu o dobrém sousedství a přátelské spolupráci z roku 1992, ta byla uzavřená mezi Českou a Slovenskou federativní republikou a Spolkovou republikou Německo. Hlavním záměrem bylo upevnit spolupráci a partnerské vztahy mezi Českou republikou a Svobodným státem Sasko, následně i se Spolkovou republikou Německo. Přeshraniční spolupráce přináší výhody oběma stranám, ať už se jedná o kulturní či hospodářský rozvoj, zajištění vnitřní bezpečnosti, ochrany životního prostředí nebo řešení ekologických otázek. Má být podporovaná spolupráce v oblasti cestovního ruchu, lázeňství, veřejné správy, vzdělávání, sportu, vědy a kultury. V rámci vzájemné spolupráce se také předpokládala vzájemná výměna úředníků a odborníků z regionální správy a samosprávy (Karlovarský kraj 2002).

V podobném duchu bylo dne 28. června 2004 podepsáno prohlášení o spolupráci s Bavorskem. Smlouva byla podepsaná mezi Karlovarským krajem,

zastoupený hejtmanem Josefem Pavlem a vládním krajem Horní Franky, Svobodným státem Bavorsko, který zastupoval vládní prezident Hans Angerer za účasti státního ministra Svobodného státu Bavorsko Eberharda Sinnera (Karlovarský kraj 2004).

Další významná spolupráce byla navázaná 11. října 2006 a to mezi Karlovarským krajem, zastoupený hejtmanem Josefem Pavlem a městem Moskva, v zastoupení primátora Jurije V. Rosljaka. Jednalo se o navázání na Smlouvu o přátelství a spolupráci mezi Českou republikou a Ruskou federací z roku 1993. Na základě nového Protokolu o rozvoji a spolupráci mělo dojít k rozšiřování spolupráce v oblasti kultury, vzdělání, turistiky, průmyslu, vědy, ekonomiky a dopravy. Zároveň se dohodlo, že se budou oba aktéři snažit navýšit přepravní kapacitu přímého leteckého spojení. Také se stanovilo, že má v budoucnosti docházet k výměně odborníků a oficiálních delegací. Karlovarský kraj i Moskva by se také měli domlouvat na organizování společných akcí (Karlovarský kraj 2006).

Dne 6. března 2007 podepsal hejtman Karlovarského kraje Josef Pavel a starosta Changpingského distriktu Prohlášení o přátelské výměně a spolupráci mezi distriktem Changping, Peking, Čínská lidová republika a Karlovarským krajem. Hlavním cílem smlouvy bylo přispět k oboustranné spolupráci, upevnit přátelství a porozumění. Aby došlo k podpoře sociálního a ekonomického rozvoje obou oblastí, začne docházet k výměnám a spolupráci na vládní i nevládní úrovni, dále v oblasti obchodu, technologií a cestovního ruchu. Všechny závažné problémy budou řešit a projednávat oba aktéři po novém roce (Karlovarský kraj 2007).

Dále byla podepsaná dohoda mezi Karlovarským krajem, který zastupoval hejtman Josef Novotný a primátorem města Irkutsk V. I. Kondrašovem. Tato smlouva se odlišuje v tom, že nemá dojít pouze k navázání přátelských vztahů, spolupráce v oblasti vzdělání, kultury a cestovního ruchu. Spolupráce má přispět také k tomu, aby pomohla vytvořit

dobrou image ruského města Irkutsk u obyvatel českého kraje a naopak, především pomocí masmédií a oficiálních internetových portálů obou aktérů (Karlovarský kraj 2011).

Memorandum o mezinárodní spolupráci s Akmolinským krajem v Kazachstánu bylo podepsané 24. října 2012 hejtmanem kraje Karlovarského, kterým byl tou dobou Josef Novotný. Jednalo se opět o spolupráci především v oblasti cestovního ruchu a lázeňství, v průmyslu a mezi hospodářskými i odbornými organizacemi (Karlovarský kraj 2012).

Dne 12. prosince 2013 byla uzavřena dohoda mezi Radou Karlovarského kraje, kterou zastupoval hejtman Josef Novotný a Radou ministrů Autonomní republiky Krym o hospodářské, vědeckotechnické a kulturní spolupráci. Aktéři mají podporovat vznik společných podniků a rozvíjení komoditních trhů. Zároveň mají vzájemně spolupracovat na konání veletrhů, má být podporovaná vzájemná kooperace divadel, muzeí, tvůrčích svazů, nadací a asociací, zajišťování uměleckých výstav a koncertů (Karlovarský kraj 2013).

K novějším patří Memorandum o vzájemné spolupráci, které bylo uzavřené 31. ledna 2014 mezi vedením Karlovarského kraje v zastoupení hejtmana Josefa Novotného a Vajoc dzorskou oblastí, Arménskou republikou o obchodně-ekonomické, humanitární a kulturní spolupráci. Smlouva vychází z dobrých vztahů České a Arménské republiky a snaží se přispět k rozvoji oboustranně výhodné spolupráce v různých oblastech (Karlovarský kraj 2014).

Poslední memorandum bylo podepsané 24. dubna 2017 a to mezi Karlovarským krajem, zastoupeným hejtmankou Janou Vildumetzovou Mračkovou a velvyslanectvím Vietnamské socialistické republiky v ČR. Právě toto velvyslanectví má podporovat ve Vietnamu Karlovarský kraj a napomoci tak ke vzniku dohod o spolupráci v oblastech kultury, cestovního ruchu, obchodu, hospodářství a investic. Karlovarský kraj bude pro změnu posilovat spolupráci s vietnamskou komunitou na jeho území (Karlovarský kraj 2017).

Z výše uvedených smluv je zřetelné, že se zástupci Karlovarského kraje snaží poměrně aktivně navazovat spolupráci s regiony blízkými i vzdálenějšími. Smlouvy se zaměřují na širokou oblast spolupráce, jedná se například o kulturu a cestovní ruch, ale také podporují ekonomický rozvoj oblastí a napomáhají rozvoji obchodu. Uzavírání smluv o vzájemné spolupráci mezi jednotlivými regiony má mimo jiné vliv na nárůst počtu příjezdějících turistů ze zahraničí.

2.2 Propagace Karlovarského kraje

Karlovarský kraj se snaží propagovat tento region na domácích i zahraničních veletrzích. Tradičně se představuje v zemích s největším potenciálem pro region v rámci cestovního ruchu, mezi které patří Rusko a Německo. Mnoho turistů přijíždí do kraje z Nizozemí, a proto se kraj aktivně prezentuje na veletrzích i tam. V rámci tuzemských veletrhů se snaží zacílit i na domácí turisty, například skrze agenturu Živý kraj³. Ta představuje Karlovarský kraj jako zajímavou turistickou oblast, jež je ideální pro letní a zimní dovolenou. V rámci veletrhů jsou návštěvníkům nabízeny bezplatné prospekty, ve kterých si mohou přečíst informace o připravovaných akcích, lázeňských nabídkách i wellness pobytech. Během roku 2014 se Karlovarský kraj představil například na veletrzích v Utrechtu, Bratislavě, Mnichově, Hamburku, Berlíně a v Moskvě (Živý kraj 2014).

Spolu s úbytkem ruských turistů, který byl způsobený krizí na Ukrajině, bylo nutné upravit i prezentace kraje v zahraničí. Kromě tradiční propagace v Německu a Rusku se kraj pokouší hledat nové potencionální trhy. Mohlo by je představovat například Rakousko, Nizozemsko, Belgie, Itálie a Slovensko⁴. Už dříve probíhala snaha dostat se na jejich trh cestovního ruchu, ale kvůli

³ Jedná se o destinační agenturu a profesionálního průvodce pro Karlovarský kraj. Na svých stránkách představuje nejrůznější zajímavosti o kraji, jednotlivých městech i přírodě.

⁴ V posledních letech přijíždí do Karlovarského kraje poměrně vysoký počet turistů z těchto zemí, proto se jedná o nové potencionální trhy, které by mohly alespoň částečně nahradit úbytek ruských turistů (ČSÚ 2013, 2014, 2015, 2016, 2017).

malému zájmu se od toho nakonec upustilo. Kraj se k těmto zemím navrátil až kvůli potřebě vynahradiť úpadek ruské klientely (Živý kraj 2015a). Na veletrzích bývá tradičně největší zájem o lázeňství, ale postupně narůstá i poptávka po rodinných dovolených a volnočasových aktivitách. Na veletrhu v Nizozemsku ve městě Utrecht návštěvníky obvykle nejvíc zajímají outdoorové aktivity, vyhledávají informace o cyklotrasách, horské turistice a přírodních památkách, jedná se tedy především o aktivní odpočinek (Živý kraj 2017). Jako ideální oblast pro aktivní dovolenou, se prezentuje Karlovarský kraj například na pražském veletrhu cyklistiky FOR BIKES, kde je jeho návštěvníkům představován jako atraktivní oblast se širokou sítí cyklistických stezek a tras. Cyklostezka z Chebu do Karlových Varů patří mezi nejdelší ucelené úseky v České republice, měří téměř 68 kilometrů (Živý kraj 2015b).

Na českém veletrhu Holiday World, jenž se koná v Praze, byl roku 2017 Karlovarský kraj poprvé prezentovaný pod destinační agenturou Živý kraj. Měl zde vlastní expozici spolu s dalšími spoluvystavovateli. Mezi ty se řadí Karlovy Vary, Mariánské Lázně, Cheb, Locket, Boží dar a další. Agentuře Živý kraj se podařilo navázat užší spolupráci se sportovní organizací RunCzech. Byla tak zároveň propagovaná akce 1/2Maraton Karlovy Vary, která se koná každoročně v průběhu května a mezi její významné sponzory patří Karlovarský kraj (Živý kraj: 2017).

K dalším formám prezentace patří ta skrze zahraniční média. Karlovarský kraj má navázanou spolupráci se společností Czech-American TV⁵, díky ní má možnost prezentovat region v zahraničí. Televizi sledují diváci nejen ve Spojených státech amerických, ale i v Kanadě, Anglii či Austrálii a všichni z nich mohou shlédnout téměř půlhodinové video o Karlovarském kraji. Hlavním cílem tohoto vysílání je představit Českou republiku a jednotlivé kraje jako turisticky atraktivní destinace a rozšířit povědomí o kultuře, památkách a historii měst a krajů (Živý kraj 2015c).

⁵ Jedná se o nekomerční společnost, kterou založil roku 2004 v Chicagu producent s českým původem John Honner. Na vysílání se podílí přes čtyřicet odborníků z oblastí medií, jež mají český původ (Paďourová 2014).

Ideálním způsobem jak propagovat kraj, je nabídnout zahraničním štábům, aby na jeho území natáčely filmy či seriály. Během prosince 2015 proběhla v Londýně akce s názvem FOCUS – The Location Production Event. Ta se zaměřuje na produkční trh v Evropě pro filmové, televizní a reklamní producenty. Na akci byla zastoupena i Česká republika a to zástupci České filmové komise a agenturou CzechTourism. Akce FOCUS se účastnil i Karlovarský kraj, který tak získal výbornou možnost, jak filmařům ukázat, že se jedná o ideální oblast pro natáčení (Živý kraj 2015d). Roku 2015 byl na území České republiky i kraje natáčený například pořad o cestování iWalker, jenž je velmi populární v oblastech s převažující čínskou komunitou, například v Čínské lidové republice, Malajsii či Hong Kongu (Živý kraj 2015a).

Další možností, jak zviditelnit kraj, jsou snahy o zapsání některých lokalit v kraji na Listinu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. Po předchozích zkušenostech s ostatními objekty, které na listině již zapsané jsou, se předpokládá, že by došlo k výraznému navýšení zájmu nejen o konkrétní památky na listině zapsané, ale i o celý region včetně kulturního dění v něm (Prudík 2013: 5–6). První informace o možném nominování českých lázní na seznam UNESCO se objevily už roku 2011, o zapsání na seznam UNESCO usiluje v rámci nadnárodní sériové nominace 11 evropských lázeňským měst, mezi které patří anglický Bath, německý Baden-Baden, francouzské Vichy, Karlovy Vary, Františkovy Lázně a Mariánské Lázně. O schválení či zamítnutí se bude jednat během června a července 2020 (Regionzapad 2019).

Z výše uvedených příkladů je zřejmé, že se Karlovarský kraj snaží pružně reagovat na měnící se poptávku po kulturních a sportovních akcích. Přizpůsobuje tomu propagaci regionu na veletrzích, snaží se přilákat návštěvníky, aby se do regionu vraceli a zároveň aby kraj vnímali v dobrém světle a v místě svého bydliště šířili pozitivní obraz o Karlovarském kraji.

2.3 Výměnné studijní pobyty a stáže

Přeshraniční spolupráce škol a zahraniční studijní pobyty už nejsou dnes nic neobvyklého ani na základních a středních školách. Školy v Karlovarském kraji se takovou spoluprací zabývají a umožňují svým žákům vyjet do zahraničí. Studijní pobyty bývají kratší než na vysokých školách, obvykle se uskutečňují na jeden až dva týdny.

Výměnné studijní pobyty jsou ve velké míře podporovány finančním příspěvkem jednotlivých měst, ať už se jedná o Karlovy Vary, Sokolov, Františkovy Lázně, Mariánské Lázně či Cheb. V menším rozsahu tyto výjezdy finančně podporuje Karlovarský kraj. Pro zahraniční studijní pobyty, stáže a praxe většinou školy využívají přeshraniční spolupráci, kterou mají navázanou buď samotná města, anebo Karlovarský kraj. Nicméně se snaží i sami navázat spolupráci se školami s podobným studijním zaměřením.

Například studenti ze Střední průmyslové školy keramické a sklářské z Karlových Varů se na začátku roku 2015 vydali na Mezinárodní ekologickou konferenci do ruského Irkutsku. Čeští studenti zde vystoupili s prací zaměřenou na ochranu přírody v České republice. Pro účastníky konference byl připraven program zahrnující návštěvu Irkutské univerzity, prohlídku města a výlet k jezeru Bajkal. Studenti tam měli možnost seznámit se s ruskou kulturou. Dopravu zajistil Karlovarský kraj a náklady na pobyt hradilo město Irkutsk (Krajské listy 2015).

Dalším příkladem, jak mohou studenti získat cenné zkušenosti, jsou zahraniční stáže. Střední odborná škola logistická v Dalovicích umožňuje studentům vyjet na tři týdny do Německa, kde mohou získat praxi ve firmách zaměřených na cestovní ruch a logistiku. Studenti tak mají možnost zlepšit si jazykové dovednosti, získat praxi a významné kontakty (Krajské listy 2014a).

2.4 Kulturní a sportovní akce

Karlovarský kraj se snaží podporovat regionální i nadregionální akce s kulturním zaměřením. V průběhu roku 2013 investoval do kulturního dění 7,6 miliónu, pro rok 2014 došlo k navýšení na 7,9 miliónu. V roce 2014 bylo jen na akce, jako je Mezinárodní filmový festival, Chopinův festival či Chebské dvorky vyčleněno 4,4 miliónu korun (Krajské listy 2014b).

V Karlovarském kraji se každý rok koná nespočet významných akcí s mezinárodní účastí a nadregionálním významem. Ve své práci se podrobněji zaměřím pouze na několik z nich. Z koncepce kultury Karlovarského kraje 2013–2020 vyplývá, že mezi nejvýznamnější akce v oblasti kultury patří Mezinárodní filmový festival, Chebské dvorky, Mezinárodní Chopinův festival Mariánské Lázně, Tourfilm a TourRegionFilm, Loketské kulturní léto a další (Prudík 2013: 10).

Z oblasti filmů jsem vybrala Mezinárodní filmový festival (dále jen MFFKV), který rozhodně patří mezi nejprestižnější akce spolupořádané krajem a dále Tourfilm, protože se věnuje i filmům s regionální tematikou. Z oblasti sportu jsem zvolila 1/2Maraton Karlovy Vary. Tento závod je specifický tím, že se ho většina odehrává v lázeňské části města a účastní se ho sportovci z celého světa. V umění a výstavách jsem zvolila Chebské dvorky, od ostatních výstav s mezinárodní účastí je odlišuje to, že umělci svoje díla nevystavují v prostorách galerií, ale v samotných ulicích města, na plotech a jednotlivých dvorcích. Z hudební sféry jsem vybrala Chopinův festival, letos se bude konat v Mariánských Lázních již pošedesáté. Jako poslední v této kapitole zmíním hrad Hartenberg, na kterém se každoročně pořádají akce s mezinárodní účastí.

Nejvýznamnější kulturní akcí, která se pořádá každoročně na území Karlovarského kraje, je bezesporu Mezinárodní filmový festival Karlovy Vary. Historie festivalu sahá až do roku 1946, tehdy se první ročník uskutečnil v Mariánských Lázních. Do Karlových Varů se přesunul nastálo až o několik let později. Téměř čtyřicet let festival fungoval pod tlakem

vládnoucí strany v socialistickém Československu a jeho sláva postupně upadala. Až roku 1994 se jeho organizování ujal český herec Jiří Bartoška spolu s Evou Zaoralovou, filmovou publicistkou a novou organizací mu dokázali navrátit jeho prestiž (Smutný 2018). MFFKV patří nejen k největším filmovým festivalům v České republice, ale řadí se i k nejprestižnějším festivalům a nejvýznamnějším akcím, pořádaných v rámci střední a východní Evropy. Stejně jako festivaly v Cannes, Berlíně, Benátkách či Moskvě patří mezi nesespecializované festivaly se soutěží celovečerních hraných filmů. Každoročně je na festivalu představeno přibližně 150 až 200 filmů z celého světa a účastní se ho i významní herci a režiséři. MFFKV je určen jak odborné, tak i laické veřejnosti, je tedy volně přístupný všem divákům a soutěžícím, kteří se ho chtějí zúčastnit. Jeho hlavním cílem je podpořit mezinárodní výměny a propagaci v oblasti filmu. Také umožňují režisérům a producentům seznámit se se zástupci dalších filmových festivalů. Ročně ho navštíví přibližně 800 filmových profesionálů, kteří pocházejí ze 60 zemí světa, a rok od roku jich přibývá (KVIFF nedatováno a). Program festivalu se odvíjí od současného světového dění a snaží se tím přispět k diskuzi, která zahrnuje celospolečenská témata, zároveň se vrací pomocí retrospekce i ke klíčovým dobám kinematografie (Kilberger 2018).

Tabulka č. 1: Statistika filmových projekcí

Ročník	Počet			
	Diváků	Uvedených filmů	Filmových tvůrci	Filmoví profesionálové
2013	128 031	461	375	855
2014	130 989	478	478	825
2015	135 105	488	547	1017
2016	135 105	507	415	1064
2017	140 067	505	398	1165

Zpracováno dle údajů z KVIFF (2013, 2014, 2015, 2016, 2017).

Jak vyplývá z výše uvedené tabulky, od roku 2013 se postupně zvyšují počty návštěvníků, kteří se účastní filmových projekcí. Postupně se navyšuje i množství uvedených filmů, přijíždí více filmových tvůrců a filmových profesionálů a to jak z České republiky, tak ze zahraničí.

Během roku 2013, kdy začíná sledované období, se 48. MFFKV zúčastnilo 128 031 diváků, dále 375 filmových tvůrců, 855 filmových profesionálů z toho 436 z nich bylo ze zahraničí. Během festivalu bylo promítnuto 461 filmů, 23 z nich mělo světovou, 30 mezinárodní a 13 evropskou premiéru (KVIFF 2013). Následující rok se 49. MFFKV zúčastnilo 130 989 diváků, 478 filmových tvůrců, 825 filmových profesionálů, z nich bylo 433 ze zahraničí. Uvedeno bylo 478 filmových projekcí, přičemž 33 mělo světovou, 19 mezinárodní a 6 evropskou premiéru (KVIFF 2014).

Padesátého filmového festivalu se zúčastnilo 135 105 diváků, 547 filmových tvůrců, 1017 filmových profesionálů, z toho 497 ze zahraničí. Během festivalu bylo představeno 488 filmových projekcí, 35 mělo světovou, 26 mezinárodní a 12 evropskou premiéru (KVIFF 2015). Roku 2016 se MFFKV zúčastnilo 135 105 diváků. Přijelo 1064 filmových profesionálů, z toho 473 ze zahraničí a 588 novinářů. Bylo zde uvedeno 507 filmových představení, z toho mělo 21 světovou, 25 mezinárodní a 9 evropskou premiéru (KVIFF 2016).

Během posledního sledovaného roku bylo prodáno 140 067 vstupenek na jednotlivé filmy, což je nejvíc za celé sledované období. Na festival přijelo 1165 filmových profesionálů, 574 z nich bylo ze zahraničí a 617 novinářů. Během 52. ročníku festivalu bylo představeno celkem 505 filmových projekcí, 23 z nich mělo světovou, 18 mezinárodní a 13 evropskou premiéru (KVIFF 2017). Mezi hlavní partnery, bez nichž by nebylo možné festival uspořádat, patří Ministerstva kultury ČR, město Karlovy Vary a Karlovarský kraj. Spolupráce je navázaná i s Ministerstvem pro místní rozvoj ČR a jeho projektem Česko, země příběhů (KVIFF nedatováno b).

Další významnou akcí ve filmové oblasti, která se pořádá v Karlovarském kraji v průběhu měsíce října, je Tourfilm. Jedná se o nejstarší mezinárodní festival se zaměřením na cestování po světě. Od roku 2003 se důležitou součástí festivalu stala regionální sekce. Ta se zaměřuje především na tuzemská díla, krátké spoty a upoutávky s cestovatelským námětem (Tourfilm nedatováno a). V regionální sekci se soutěží v kategoriích propagační spoty do 10 minut, amatérské krátké filmy či vlogy a webové stránky a mobilní aplikace s cestovatelskou tematikou. Poslední soutěžní kategorií jsou dokumentární filmy, v loňském roce byl v této kategorii představen například film Toulky po Karlovarském kraji (Tourfilm nedatováno b).

Mezinárodní soutěž Tourfilm má celosvětovou účast, v loňském roce přihlásili své filmy například režiséři z Německa, Chorvatska, Španělska, dále také z Tchaj-wanu, Peru či Spojených arabských emirátů (Tourfilm nedatováno c). Hlavním cílem Tourfilmu je poskytnout přehled o aktuálních trendech a produkci v oblasti cestování a také ocenit soutěžní díla, která svým obsahem pomáhají rozvíjet domácí i zahraniční cestovní ruch. Přihlašovatelé filmů jsou zástupci regionů a měst, regionální turistické centrály i samotní autoři snímků (Tourfilm nedatováno a). Hlavním organizátorem je agentura CzechTourism, mezi partnery podílející se na pořádání patří Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky, Živý kraj, město Karlovy Vary, Karlovarský kraj skrze neinvestiční dotace a další (Tourfilm nedatováno d).

Další kulturní oblastí, kterou Karlovarský kraj podporuje je výtvarné umění. Podle koncepce kultury Karlovarského kraje, patří Chebské dvorky mezi velmi významné akce s mezinárodní účastí, na jejímž pořádání se podílí Karlovarský kraj. Jednotlivé dvorky, uličky i zahrady se během června zaplní výstavami obrazů, fotografií, filmovými projekcemi a divadelními představeními, koncerty a prostorovými instalacemi. Jedná se například o projekty studentů, díla mladých umělců a fotografie profesionálů. Součástí akce je i takzvaný PIC NIC ART, kdy mají návštěvníci možnost potkat

se s umělci, kteří zde vystavují svoje díla (Chebské dvorky nedatováno a). Na této akci pravidelně vystavují svoje díla umělci ze zahraničí, každoročně je nejpočetněji zastoupené Německo. Objevují se zde i díla z Francie, Velké Británie, Švýcarska Španělska či Polska (Chebské dvorky nedatováno b).

Nedílnou součástí kultury jsou i koncerty klasické a vážné hudby, z této oblasti jsem zvolila Mezinárodní Chopinův festival, jenž patří k nejstarším hudebním festivalům v České republice. Hudební společnost Fryderyka Chopina v Mariánských Lázních se řadí mezi nejstarší hudební sdružení ve světě, v 90. letech 20. století se stala součástí Federace Chopinových společností sídlící ve Vídni. Ta byla zapsaná jako hudební světové společenství pod ochranou UNESCO, jedná se tedy o jedinou českou hudební společnost vedenou na takovém seznamu. Na pořádání festivalu se podílí město Mariánské Lázně a Polský institut, mezi další důležité partnery patří například Karlovarský kraj nebo Ministerstvo kultury ČR (Chopinfestival nedatováno). Akce se koná pravidelně třetí týden v srpnu a letos proběhne již šedesátý ročník. Chopinův festival každý rok přivádí do Mariánských Lázní významné interprety a dirigenty z celého světa a zároveň svým průběhem přispívá ke kulturnímu vyžití v kraji (KIS Mariánské lázně nedatováno).

Důležitou součástí kulturního dění nejsou jen koncerty a výstavy, ale také sportovní akce, které lákají do Karlovarského kraje nejen turisty i sportovce. Závod Mattoni 1/2Maraton Karlovy Vary se bude letos v květnu konat již sedmým rokem a probíhá pod záštitou organizace RunCzech s finančním přispěním Karlovarského kraje, který patří mezi partnery závodu (Krajské listy: 2019). RunCzech pořádá podobné závody i v dalších městech České republiky, potkávají se na nich elitní atleti z různých koutů světa, například z Keni, Etiopie či Francie. Jedním z hlavních cílů RunCzech závodů je vytvořit a upevnit spojení mezi elitními běžci a rekreačními běžci, a to nejen v průběhu závodů, ale i během tréninků a každodenním životě. Mezi další společenské cíle patří sbližování a zlepšování vztahů mezi jednotlivými národy a také motivování českých dětí a mládeže ke sportu (RunCzech nedatováno).

První Mattoni 1/2Maraton Karlovy Vary se uskutečnil poprvé 25. května 2013, měřil 21,0975 km a účastnilo se ho 1 500 běžců z celého světa (RunCzech 2013a). Na první ročník se prodalo všech 1500 startovních čísel, 91 % běžců bylo z České republiky a 9 % ze zahraničí. Na startu tedy celkem stálo 20 národností. Mezi nejvíce zastoupené země patřilo Slovensko, Německo, Rusko, Maďarsko a Velká Británie (RunCzech 2013b).

Roku 2014 se opět zvýšil počet účastníků závodu, přijeli běžci 31 různých národností. Mattoni 1/2Maraton Karlovy Vary patří mezi nejmladší členy RunCzech závodů, ale přesto už se začal ucházet o stříbrnou známku IAAF⁶, stal by se tak jedním z nejmenších měst, kterému byla tato známka udělena. Roku 2014 zároveň proběhla snaha propojit 1/2Maraton s Karlovarským filmovým festivalem (RunCzech 2014) Roku 2015 se Karlovým Varům podařilo získat ocenění IAAF, tedy zlatou známku kvality Mezinárodní asociace atletických federací, na světě ji tou dobou drželo pouze 35 měst. Mezinárodní známka přiláká mnoho dalších elitních běžců a návštěvníků, kteří ve městě během závodu utratí okolo 25 miliónů korun. Kapacita závodu v roce 2015 vzrostla na 4000 běžců, a pokud vše půjde dobře, tak by se postupem času mohla navýšit až na 5000 účastníků (RunCzech 2015a). Čtvrtý ročník závodu se tedy poprvé konal se zlatou známkou. Nejvíc běžců přijelo ze Slovenska, Ruska, Německa, Velké Británie, Spojených států, Nizozemska, Francie, Ukrajiny, Polska a Maďarska. Závodu se celkem zúčastnilo 12 811 návštěvníků, kteří během svého pobytu utratili v Karlovarském kraji přes 25 miliónů korun (RunCzech 2015b). Během roku 2016 padly hned dva rekordy. Milan Kocourek zaběhl v půlmaratonu český rekord, o světový rekord v kategorii žen se v půlmaratonu se zasloužila Joyciline Jepkosegi z Keni. Pátého ročníků se zúčastnilo 4000 běžců ze 46 zemí světa. Závod byl poprvé vysíláný i Českou televizí, což ještě zvýšilo jeho sledovanost (RunCzech 2017).

⁶ Jedná se o známku pořadatelské kvality Mezinárodní asociace atletických federací.

Na závěr této kapitoly jsem vybrala příklad, na kterém je možné demonstrovat, jak lze propojit sportovní a kulturní akce s mezinárodní účastí v prostorách historické památky a zároveň tak pomoci při její rekonstrukci. V Karlovarském kraji na Sokolovsku se nachází hrad Hartenberg, ten je zajímavý především tím, že ačkoliv se jedná více méně o zříceninu, tak se v jeho prostorách každoročně uskutečňují akce mezinárodního charakteru. Už několikátým rokem se na Hartenbergu během léta pořádají ve spolupráci s organizací INEX-SDA workcamps. Na hrad přijíždějí dobrovolníci z evropských zemí, ale i ze vzdálenějších koutů světa, jako je třeba Jižní Korea, Rusko, Tchaj-wan nebo Mexiko. Hlavní náplní takového workcampu bývá práce na samotném hradě, vyklízení stavby a údržba zeleně v okolí. Ve volném čase mají dobrovolníci prostor pro výlety a poznávání Karlovarského kraje (Loos 2018).

Další akce, která se během léta koná na Hartenbergu, je Fotbal pro rozvoj. Například roku 2012 dorazili do České republiky ambasadoři z Keni a zúčastnili se zde měsíčního projektu, v rámci kterého navštívili několik měst, univerzit a nakonec i Hartenberg. Cílem projektu Fotbal pro rozvoj není pouze sportovní utkání, snaží se informovat o důležitých rozvojových tématech a odstranit stále přetrvávající stereotypy, jež má mnoho lidí neoddelitelně propojené s africkým kontinentem (Hartenberg 2012). Hrad Hartenberg je v rámci dotačního projektu Tvorba a tisk propagačních materiálů podporovaný Karlovarským krajem. Díky finanční podpoře kraje byly zpracovány a vytištěny propagační materiály a letáky v různých jazycích, ty budou sloužit k lepší propagaci hradu. Zároveň bude vytvořena nová webová stránka hradu, která poskytne jeho návštěvníkům přehlednější informace o historii a akcích, jež se na Hartenbergu opakovaně pořádají (Hartenberg 2018).

2.5 Porovnání návštěvnosti v Karlovarském kraji

V této kapitole budu sledovat změny v návštěvnosti Karlovarského kraje od roku 2013 do roku 2017. Český statistický úřad každý rok zveřejňuje statistiky, ve kterých je znázorněno, kolik turistů z České republiky i ze zahraničí navštívilo konkrétní region. I z těchto údajů budou vycházet následující čísla v příložených tabulkách a grafech.

Nejprve se zaměřím na to, jaké množství českých a zahraničních turistů navštívilo Karlovarský kraj celkem. Další tabulku věnuji tomu, kolik z toho bylo rezidentů a nerezidentů. Na posledních grafech znázorním, z jakých zemí jezdí turisti do Karlovarského kraje nejčastěji a jak se v průběhu let tato čísla proměňují.

Z níže příložené tabulky je patrné, jaké množství hostů navštívilo během jednotlivých let Karlovarský kraj, a na kolik nocí tam v průměru přenocovali. Během roku 2013 přijelo 787 084 hostů a strávili v kraji 5,8 dne. Pouze v roce 2014 došlo k mírnému poklesu příjezdějících návštěvníků na 776 671 osob za kalendářní rok, přičemž počet nocí se nezměnil. Od roku 2014 je možné sledovat každoroční postupný nárůst hostů, krátí se ale jejich doba pobytu. O rok později přijelo již 850 891 hostů, doba pobytu se snížila na 5,4 dne. V roce 2016 se navýšil počet návštěvníků na 948 871 hostů, strávený čas v ubytovacích zařízeních poklesl na 5,1. Během posledního sledovaného období přijelo 1 038 270 návštěvníků, ale v kraji strávili v průměru pouze 5 nocí (ČSÚ 2013, 2014, 2015, 2016, 2017).

Tabulka č. 2: Celková návštěvnost Karlovarského kraje

Rok	Hosté celkem	Průměrný počet nocí
2013	787 084	5,8
2014	776 671	5,8
2015	850 891	5,4
2016	948 871	5,1
2017	1 038 270	5,0

Zpracováno dle údajů z ČSÚ (2013, 2014, 2015, 2016, 2017). Hosté a přenocování v HUZ⁷ podle zemí.

Dále jsem rozdělila návštěvníky podle toho, zda přijíždějí z ostatních krajů a jedná se tedy o české turisty, nebo o hosty ze zahraničí. V následující tabulce je znázorněno, kolik občanů České republiky zavítalo do Karlovarského kraje mezi lety 2013–2017. I zde je vidět, že od roku 2014 se postupně navyšuje množství přijíždějících turistů. Průměrná délka jejich pobytu v kraji se pohybuje v rozmezí mezi 4,2 až 4,8 nocí (ČSÚ 2013, 2014, 2015, 2016, 2017).

Tabulka č. 3: Návštěvnost Karlovarského kraje – rezidenti

Rok	Rezidenti	Průměrný počet nocí
2013	260 995	4,2
2014	259 348	4,5
2015	316 776	4,8
2016	362 402	4,6
2017	382 977	4,3

Zpracováno dle údajů z ČSÚ (2013, 2014, 2015, 2016, 2017). Hosté a přenocování v HUZ podle zemí.

Návštěvníků ze zahraničí přijíždí do kraje o poznání víc, než z krajů České republiky. I v této tabulce je vidět, že pouze roku 2014 došlo k mírnému poklesu přijíždějících turistů. Od dalšího sledovaného období je možné

⁷ Hromadné ubytovací zařízení.

pozorovat každým rokem mírný nárůst příjíždějících turistů, délka jejich pobytu se ale krátí. Přesto v průměru zůstávají v kraji déle, než čeští návštěvníci. Rozdělení zahraničních turistů podle národností bude znázorněno v následujících grafech.

Tabulka č. 4: Návštěvnost Karlovarského kraje – nerezidenti

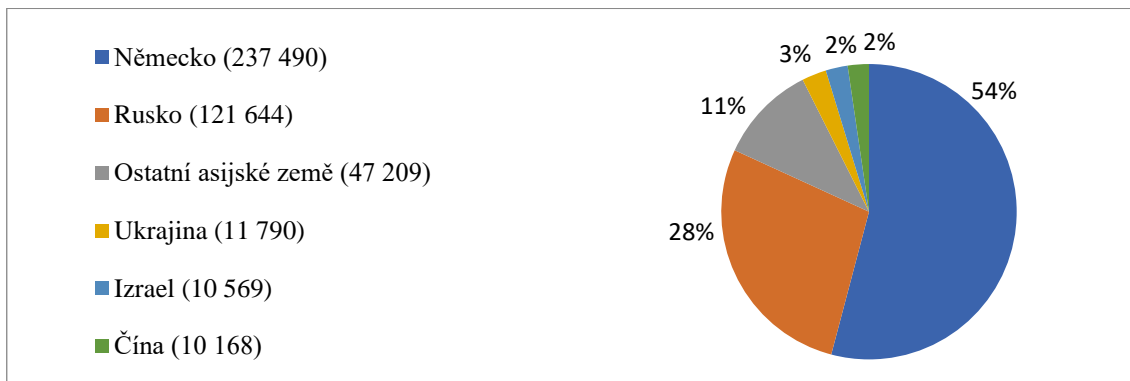
Rok	Nerezidenti celkem	Průměrný počet nocí
2013	526 089	6,6
2014	517 323	6,5
2015	534 115	5,8
2016	586 469	5,4
2017	655 293	5,3

Zpracováno dle údajů z ČSÚ (2013, 2014, 2015, 2016, 2017). Hosté a přenocování v HUZ podle zemí.

Z výše uvedených tabulek vyplývá, že pouze roku 2014 došlo k mírnému poklesu příjíždějících turistů a to jak českých, tak zahraničních. Od této doby se jejich počet už jen navyšuje. Čeští turisté tráví v porovnání se zahraničními návštěvníky kraje o noc až dvě méně.

V následujících grafech je možné vidět, jak se proměňuje složení zahraničních turistů, kteří přijeli do Karlovarského kraje mezi léty 2013–2017. Měřítka jsem stanovila na minimální počet 10 tisíc turistů z dané země za rok. V grafu jsou zaznamenáni pouze turisté, kteří se ubytovali v nějakém ubytovacím zařízení. Roku 2013 přijelo do Karlovarského kraje nejvíc turistů z Německa (237 490), poté z Ruska (121 644), dále z asijských zemí (47 209), Ukrajiny (11 790), Izraele (10 569) a nakonec (10 168) turistů z Číny (ČSÚ 2013).

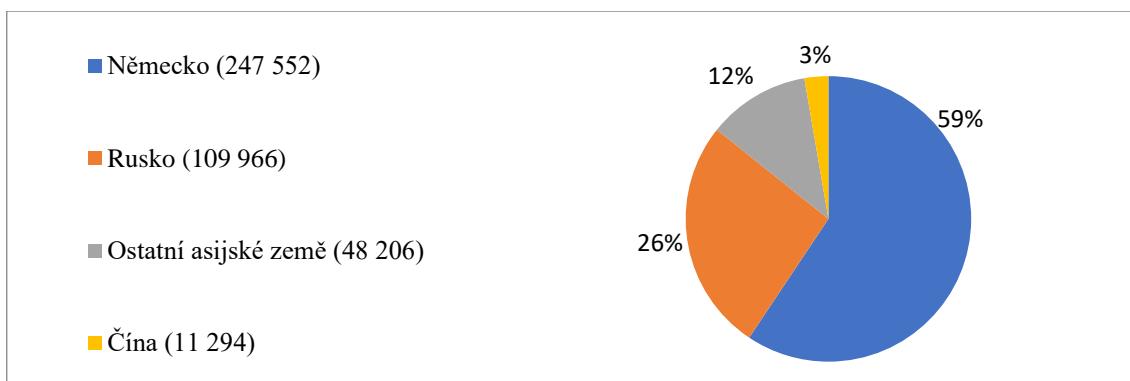
Graf č. 1: Turisti podle národnosti 2013

Zpracováno dle údajů z ČSÚ (2013). Hosté a přenocování v HUZ podle zemí.

V roce 2014 došlo k mírnému poklesu turistů a to způsobilo, že přes hranici deset tisíc se dostaly jen čtyři sledované subjekty. Nejvíce lidí přijelo opět z Německa (247 552), poté z Ruska (109 966), z asijských zemí (48 206) a (11 294) návštěvníků z Číny (ČSÚ 2014). V rámci sledovaného období se jedná o nejslabší rok, co do počtu příjíždějících turistů. Bylo to způsobeno hospodářskou krizí, ale i úbytkem ruských turistů

Graf č. 2: Turisti podle národnosti 2014

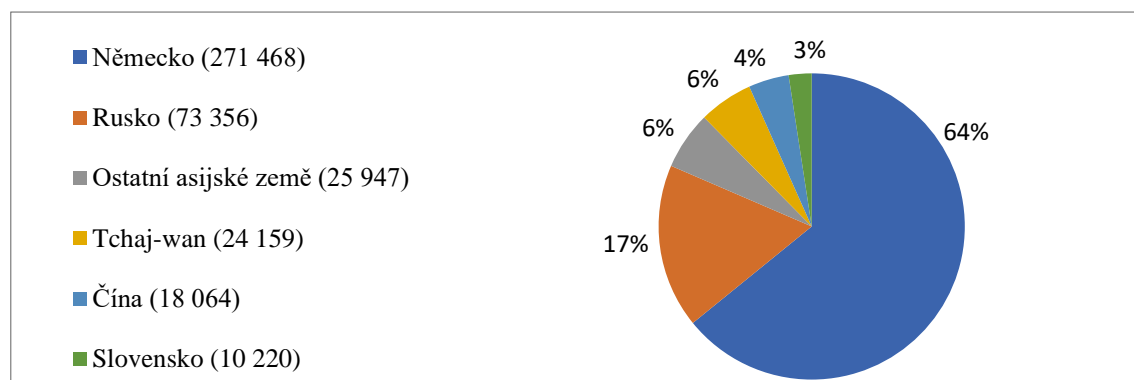

Zpracováno dle údajů z ČSÚ (2014). Hosté a přenocování v HUZ podle zemí.

Během roku 2015 přijelo nejvíce turistů z Německa (271 468), ale u ruských návštěvníků došlo oproti předchozímu roku k výraznému poklesu a to na (73 356) turistů za kalendářní rok (ČSÚ 2015). Mezi hlavní důvody,

proč ruší turisté přestávají jezdit do České republiky a tedy i do Karlovarského kraje patří vyhocené vztahy ohledně Ukrajiny, politická prohlášení v souvislosti s krizí na Krymu a devalvace rublu, která vedla ke zdražení pobytů (Karlovarský deník 2014). Zároveň bylo většině státních zaměstnanců ruskými úřady nedoporučeno, nebo úplně zakázáno cestovat do zemí Evropské unie, nebo do zemí, jež uzavřely dohodu se Spojenými státy o vydávání podezřelých osob (Skalková–Hrdličková–Soukup 2014). Na druhou stranu začalo přijíždět víc návštěvníků z asijského prostoru. Z asijských zemí přijelo (25 947), z Tchaj-wanu (24 159) a z Číny (18 064). Nad hranici deset tisíc se dostali s počtem (10 220) i turisté ze Slovenska (ČSÚ 2015).

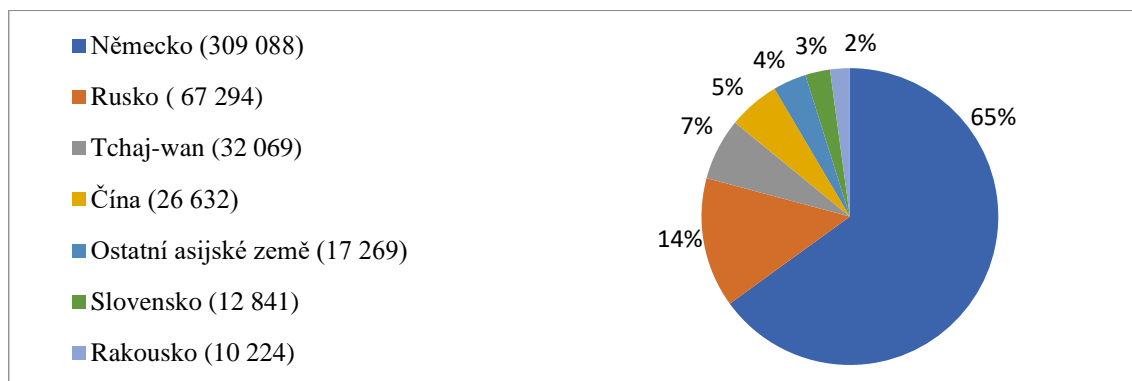
Graf č. 3: Turisti podle národnost 2015

Zpracováno dle údajů z ČSÚ (2015). Hosté a přenocování v HUZ podle zemí.

Roku 2016 došlo v Karlovarském kraji k výraznému nárůstu nejen českých, ale i zahraničních turistů. Zvýšení turismu napomáhá bezpečnostní situace, která v Evropě panuje a zároveň návrat německých turistů do lázní. K zlepšující se situaci se vyjádřila i hejtmanka Jana Vildumetzová která řekla, že se do budoucna pokusí zaměřit na zlepšení propagace, aby i lidé ze vzdálenějších oblastí věděli, co kraj nabízí (Toman 2017). Bohužel nadále pokračoval pokles návštěvníků z Ruska (na 67 294 za rok). Hodně turistů přijelo z Tchaj-wanu (32 069), z Číny (26 632), z ostatních asijských zemí (17 269), ze Slovenska (12 841) a (10 224) z Rakouska (ČSÚ 2016).

Graf č. 4: Turisti podle národností 2016

Zpracováno dle údajů z ČSÚ (2016). Hosté a přenocování v HUZ podle zemí.

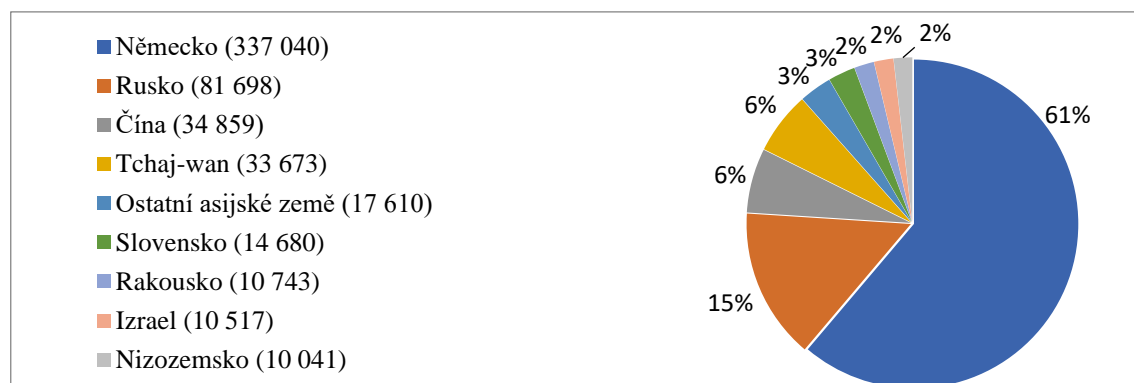
Během posledního sledovaného období přijelo opět nejvíc turistů ze sousedního Německa (337 040) a začal se pomalu navyšovat počet příjíždějících Rusů (81 698). Dále Karlovarský kraj navštívili turisté z Číny (34 859), Tchaj-wanu (33 673), ostatních asijských zemí (17 610), Slovenska (14 680), Rakouska (10 743), Izraele (10 517) a (10 041) Nizozemska (ČSÚ 2017).

Tento rok byla také zahájena pravidelná letecká linka mezi Düsseldorfem a Karlovými Vary, ta byla zavedena na základě jednání Sdružení Karlovarského kraje pro rozvoj leteckých linek, mezi členy sdružení patří Karlovarský kraj, Karlovy Vary a společnost Letiště Karlovy Vary. Zavedení nových spojů by mělo napomoci rozvoji turistického ruchu v kraji a také rozvoji ekonomiky. Zároveň se jedná o pokus, jak alespoň částečně pokrýt výpadek ruské klientely (Meluzín 2017).

Díky poměrně velkému zájmu izraelských turistů o pobyt v kraji v posledních letech, byl od června do září 2017 zahájen charterový spoj na karlovarské letiště. Proto se sdružení Karlovarského kraje, které se zabývá rozvojem leteckých linek, začalo intenzivně podílet na přípravě přímých spojů z Karlových Varů do Tel-Avivu. Vytvoří se tak prostor pro nové příležitosti a navázání další spolupráce. Zároveň je to způsob, jak se alespoň částečně vyrovnat s úbytkem ruských turistů (Krajské listy 2016).

Turismus z asijských zemí, a především z Jižní Koreje, pomáhají nastartovat filmaři. Roku 2017 se v Karlových Varech natáčel korejský seriál *You are Human Too?* Natáčení bylo zorganizované za pomoci zahraničního zastoupení CzechTourism v Koreji a na vzniku projektu se podílel i Karlovarský kraj, který pomáhal se zajištěním vhodných lokací a dopravy. Nejdůležitější je fakt, že město zde bylo prezentované pod svým pravým jménem. Natáčení filmů či seriálů může zcela zásadně pomoci propagaci republiky a českých regionů v zahraničí. V Asii totiž dokáží seriály a filmy výrazně ovlivnit preference turistů, kteří se vydávají na cesty do zahraničí. Takže i natáčení filmů může přispět k propagaci kraje či regionu v zahraničí, ke zvýšení zájmu zahraničních turistů, a případně k navázání další přeshraniční spolupráce (COT 2017).

Graf č. 5: Turisti podle národností 2017

Zpracováno dle údajů z ČSÚ (2017). Hosté a přenocování v HUZ podle zemí.

Během sledovaného období došlo k mírným změnám v hlavních trzích, na které se Karlovarský kraj primárně zaměřoval. Mezi léty 2014–2015 došlo k prudkému poklesu ruských turistů, ti se ale začínají od roku 2016 do kraje opět pomalu vracet. Z předchozích grafů vyplývá, že každý rok přijede nejvíc návštěvníků ze sousedního Německa. Karlovarský kraj je velmi populární u cestovatelů, kteří přijíždějí z oblasti dálného východu. Během posledního sledovaného období je vidět, že kraj začíná vzbuzovat větší zájem u evropských turistů, například ze Slovenska, Rakouska a Nizozemska.

3 Závěr

Cílem mojí bakalářské práce bylo zmapovat vývoj kulturní paradiplomacie v Karlovarském kraji v uplynulých letech. Pro sledování vývoje kultury jsem stanovila rozmezí nejbližších 5 let. Vycházela jsem z Koncepce kultury Karlovarského kraje, která vymezuje období 2013–2020. Protože jsou údaje za rok 2018 teprve předběžné, ukončila jsem mapování rokem 2017.

Z mé práce vyplývá, že Karlovarský kraj se poměrně aktivně snaží navazovat kontakty se zahraničními aktéry, což podporuje upevnění vazeb mezi spolupracujícími regiony a dále vede ke zvýšení návštěvnosti. Oboustranné smlouvy jsou uzavírány již od vzniku samostatného Karlovarského kraje a nezaměřují se pouze na přilehlé německé regiony. Orientují se i na vzdálenější oblasti v Asii, kam se řadí třeba ruský Irkutsk, Vietnam nebo Čínská lidová republika. Tyto dohody se potom promítají do různých oblastí, ať už se jedná o sport, kulturu, turismus, vzdělávání nebo dopravu, průmysl a obchod.

Pod kulturní paradiplomacii patří i výměnné studijní pobyty a stáže. Školy obvykle využívají spolupráce, kterou již navázal krajský úřad, a pružně reagují na nabízené možnosti. Zároveň pro tyto aktivity čerpají finanční podporu ze strany Karlovarského kraje, jedná se například o financování dopravy na místo pobytu, což bývá nemalá částka v celkovém rozpočtu na výjezd do zahraničí.

Z výše uvedeného textu mé bakalářské práce vyplývá, že se Karlovarský kraj v rámci kulturní paradiplomacie zaměřuje na různé oblasti, které budou atraktivním magnetem pro potencionální návštěvníky, ale i pro případné investory. S přílivem turistů dojde k vytvoření nových pracovních příležitostí, a k nárůstu kulturních akcí. Pokud se budou kulturní a sportovní akce v pravidelných intervalech opakovat a návštěvníci budou spokojeni s jejich organizací a průběhem, rádi se během dalšího ročníku vrátí. Případně navštíví i nově vzniklé akce a tím přinesou do kraje další finanční prostředky.

Karlovarský kraj se snaží pružně reagovat na měnící se poptávku a přizpůsobuje svoji nabídku momentálnímu zájmu turistů z celého světa. I přes velkou snahu paradiplomacie může dojít k nenadálým komplikacím způsobených politickou situací v jednotlivých státech, anebo aktuální hospodářskou a ekonomickou situací ve světě, kterou kraj nemůže ovlivnit. Je možné pouze reagovat na důsledky a snažit se jim přizpůsobit svoji novou zahraniční politiku.

Z dat a tabulek Českého statistického úřadu je možné vyvodit, jak se proměňovala struktura turistů přijíždějících do kraje ze zahraničí v průběhu sledovaných let. Po roce 2014 kvůli zásahům ruské vlády a nedoporučení ruským občanům jezdit do zemí Evropské unie došlo k výraznému propadu přijíždějících návštěvníků z této oblasti. Kraj se musel zaměřit na nové destinace, snažil se prostřednictvím paradiplomacie oslovit nové potencionální klienty, kteří by nahradili chybějící ruské turisty. Poslední zpracovaný graf (viz graf č. 5) ukazuje, že se do kraje začínají opět ruští turisté vracet, nicméně v žádném případě se nejedná o tak vysoká čísla, jako před rokem 2014. Z toho vyplývá, že pokud je spolupráce přerušena, velmi těžko se obnovuje a vrací do původního stavu, návštěvníci si mezi tím najdou jiné destinace, kde budou trávit svůj čas a investovat své peníze.

Karlovarský kraj je v kulturní paradiplomacii poměrně hodně aktivní, spolupřádá mnoho akcí jako například již zmiňovaný Mezinárodní filmový festival Karlovy Vary, Tourfilm, Chopinův festival v Mariánských Lázních, Chebské dvorky a ze sportovních akcí Mattoni 1/2Maraton Karlovy Vary nebo CityTriathlon. Je jasně vidět, že propagace kraje je účinná a vede k nárůstu počtu přijíždějících turistů ze zahraničí ať už z blízkého, nebo vzdálenějšího. Pohled do minulosti ukazuje, že pokud je nově zavedená akce úspěšná, každoročním opakováním může získat zvyšující se počet aktivních i pasivních účastníků a stane se v kraji tradicí.

Seznam literatury

Adamová, Karolina – Křížkovský, Ladislav (2002). *Stručné dějiny diplomacie* (Praha: C. H. Beck).

Anholt, Simon (2010). Definitions of place branding – Working towards a resolution. *Place Branding & Public Diplomacy* 6 (1), s. 1–10.

Belko, Marián (2007). Ministerstvo zahraničních věcí jako aktér České zahraniční politiky. In: Michal Kořán, Martin Hrabálek eds., *Česká zahraniční politika: aktéři, struktura, proces* (Brno: Masarykova univerzita), s. 73–96.

COT (2017). *Korejští filmaři natáčejí drama v Karlových Varech*. 4. 9. 2017 (<https://www.icot.cz/korejsti-filmari-nataceji-v-karlovy-ch-varech/>, 15. 3. 2019).

ČSÚ (2013). *Hosté a přenocování v HUZ podle zemí* (https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf;jsessionid=Ctv46lXCR8s8TqQF1mvQgEMhpEl-JU24QPKVpniPUPCr6Jz3SLGZ!-888382289?page=vystup-objekt&pvo=CRU04&z=T&f=TABULKA&skupId=1006&filtr=G%7EF_M%7EF_Z%7EF_R%7EF_P%7E_S%7E_U%7E301_null_&katalog=31743&pvo=CRU04&str=v222&c=v3~8__RP2013&u=v222__VUZEMI__100__3051, 1. 3. 2019).

ČSÚ (2014). *Hosté a přenocování v HUZ podle zemí* (https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf;jsessionid=Ctv46lXCR8s8TqQF1mvQgEMhpEl-JU24QPKVpniPUPCr6Jz3SLGZ!-888382289?page=vystup-objekt&pvo=CRU04&z=T&f=TABULKA&skupId=1006&filtr=G%7EF_M%7EF_Z%7EF_R%7EF_P%7E_S%7E_U%7E301_null_&katalog=31743&pvo=CRU04&str=v222&c=v3~8__RP2014&u=v222__VUZEMI__100__3051, 1. 3. 2019).

ČSÚ (2015). *Hosté a přenocování v HUZ podle zemí* (https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf;jsessionid=Ctv46lXCR8s8TqQF1mvQgEMhpEl-JU24QPKVpniPUPCr6Jz3SLGZ!-888382289?page=vystup-objekt&pvo=CRU04&z=T&f=TABULKA&skupId=1006&filtr=G%7EF_M%7EF_Z%7EF_R%7EF_P%7E_S%7E_U%7E301_null_&katalog=31743&pvo=CRU04&str=v222&c=v3~8__RP2015&u=v222__VUZEMI__100__3051, 1. 3. 2019).

EF_Z%7EF_R%7EF_P%7E_S%7E_U%7E301_null_&katalog=31743&pvo=CRU04&str=v222&c=v3~8__RP2015&u=v222__VUZEMI__100__3051, 1. 3. 2019).

ČSÚ (2016). *Hosté a přenocování v HUZ podle zemí* ([ČSÚ \(2017\). *Hosté a přenocování v HUZ podle zemí* \(\[Dostál, Vít \\(2018\\). *Paradiplomacie českých krajů: Regiony jako aktér mezinárodní politiky* \\(Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury\\).\]\(https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf;jsessionid=Ctv46lXCR8s8TqQF1mvQgEMhpEI-JU24QPKVpniPUPCr6Jz3SLGZ!-888382289?page=vystup-objekt&pvo=CRU04&z=T&f=TABULKA&skupId=1006&filtr=G%7EF_M%7EF_Z%7EF_R%7EF_P%7E_S%7E_U%7E301_null_&katalog=31743&pvo=CRU04&str=v222&c=v3~8__RP2017&u=v222__VUZEMI__100__3051, 1. 3. 2019\).</p></div><div data-bbox=\)](https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf;jsessionid=Ctv46lXCR8s8TqQF1mvQgEMhpEI-JU24QPKVpniPUPCr6Jz3SLGZ!-888382289?page=vystup-objekt&pvo=CRU04&z=T&f=TABULKA&skupId=1006&filtr=G%7EF_M%7EF_Z%7EF_R%7EF_P%7E_S%7E_U%7E301_null_&katalog=31743&pvo=CRU04&str=v222&c=v3~8__RP2016&u=v222__VUZEMI__100__3051, 1. 3. 2019).</p></div><div data-bbox=)

Druláková, Radka (2014). Trendy a výzvy zahraniční politiky. In: Jana Peterková a kol., *Trendy a výzvy současné diplomacie – Česká a slovenská perspektiva* (Praha: TROAS), s. 19–34.

Fluxa, Jan (2015). *Zahraniční politika měst a regionů. Případová studie České republiky* (Brno: Václav Klemm).

Hartenberg (2012). *Fotbalisté z Afriky přijedou na Hartenberg kopat za lepší svět*. 24. 6. 2012 (<http://www.hartenberg.cz/aktuality/fotbaliste-z-afriky-prijedou-na-hartenberg-kopat-za-lepsi-svet>, 23. 3. 2019).

- Hartenberg (2018). *Dočkáme se nového webu*. 30. 11. 2018 (<http://www.hartenberg.cz/aktuality/dockame-se-noveho-webu>, 24. 3. 2018).
- Chebské dvorky (nedatováno a). *Chebské dvorky 2019* (<http://chebskedvorky.galerie4.cz/>, 15. 3. 2019).
- Chebské dvorky (nedatováno b). *Minulé ročníky Chebských dvorků* (http://chebskedvorky.galerie4.cz/minule-rocniky-chebskych-dvorku?fbclid=IwAR0qb09tnh7d_DKJor-BG5ur8DPdwZbsHrJzJ3maRyZer2x14SEN7oGYcDw, 26. 3. 2019).
- Chopinfestival (nedatováno). *O nás* (<http://www.chopinfestival.cz/spolecnost/o-nas/>, 15. 3. 2019).
- Jackson, Thomas (2018) Paradiplomacy and political geography: The geopolitics of substate regional diplomacy. *Geography Compass* 12 (2), s. 1–11.
- Karlovarský deník (2014). *Úbytek ruských lázeňských hostů je pro Karlovarský kraj značný problém*. 20. 7. 2014 (<https://karlovarsky.denik.cz/z-regionu/ubytek-ruskych-lazenskych-hostu-je-pro-karlovarsky-kraj-znacny-problem-20140720.html>, 10. 3. 2019).
- Karlovarský kraj (2002). *Společné prohlášení o spolupráci*. 23. 5. 2002 (<http://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/vnejsi-vztahy/Documents/NemeckoChemnitz.pdf>, 20. 3. 2019), s. 1–3.
- Karlovarský kraj (2004). *Společné prohlášení o spolupráci*. 28. 6. 2004 (<http://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/vnejsi-vztahy/Documents/Bavorskosmlouva.pdf>, 21. 3. 2019), s. 1–3.
- Karlovarský kraj (2006). *Protokol o rozvoji spolupráce uzavřený na základě výsledků jednání mezi městem Moskva (Ruská Federace) a Karlovarským krajem (Česká republika)*. 11. 10. 2006 (<http://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/vnejsi-vztahy/Documents/Protokolospolupraci.pdf>, 21. 3. 2019), s. 1–2.

Karlovarský kraj (2007). *Prohlášení o přátelské výměně a spolupráci mezi distriktem Changping, Peking Čínská lidová republika a Karlovarským krajem, Česká republika* (<http://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/vnejsi-vztahy/Documents/Cinamemorandum.pdf>, 22. 3. 2019), s. 1.

Karlovarský kraj (2011). *Dohoda o navázání přátelských vztahů mezi městem Irkutsk (Ruská federace) a Karlovarským krajem (Česká republika)* (<http://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/vnejsi-vztahy/Documents/Dohoda.pdf>, 22. 3. 2019), s. 1.

Karlovarský kraj (2012). *Memorandum o meziregionální spolupráci mezi Karlovarským krajem, Česká republika a Akmolinským krajem, Republika Kazachstán* (http://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/vnejsi-vztahy/Documents/Memorandum_v_CJ.pdf, 22. 3. 2019), s. 1–3.

Karlovarský kraj (2013). *Dohoda mezi Radou ministrů Autonomní republiky Krym (Ukrajina) a Radou Karlovarského kraje (Česká republika) o hospodářské, vědeckotechnické a kulturní spolupráce* (http://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/vnejsi-vztahy/Documents/dohoda_krym.pdf, 22. 3. 2019), s. 1–4.

Karlovarský kraj (2014). *Memorandum o vzájemném porozumění mezi vedením Karlovarského kraje (Česká republika) a Vajoc dzorské oblasti (Arménská republika o obchodně-ekonomické, humanitární a kulturní spolupráci* (http://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/vnejsi-vztahy/Documents/Memorandum_porozumeni_Vajocdzorska-oblast.pdf), s. 1–3.

Karlovarský kraj (2017). *Memorandum o porozumění a spolupráci mezi Velvyslanectvím Vietnamské socialistické republiky a Karlovarským krajem (Česká republika)* (http://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/vnejsi-vztahy/Documents/Memorandum_velvyslanectvi_VSR.pdf, 22. 3. 2019), s. 1–4.

Karlovarský kraj (nedatováno). *Vnější vztahy Karlovarského kraje* (<http://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/vnejsi-vztahy/Stranky/vztahy.aspx>, 20. 3. 2019).

Khan, Mehmood-Ul-Hassan (2016). Sports Diplomacy. *Defence Journal* 19 (12), s. 33–40.

Kilberger, Adam (2018). Karlovarský festival aneb čemu a komu vděčí za úspěch. *KVIFF* (<http://markething.cz/KVIFF>, 10. 3. 2019).

KIS Mariánské Lázně (nedatováno). *Chopinův festival* (<https://www.kisml.cz/cs/kulturni-programy/chopinuv-festival/o-festivalu/>, 15. 3. 2019).

Krajské listy (2014). *Studenti z Karlových Varů vyrazí za zkušenostmi do Německa*. 26. 2. 2014 (http://www.kr-karlovarsky.cz/krajske_listy/Stranky/140226_Erasmus.aspx#.XJKSO7hCeM8, 15. 3. 2019).

Krajské listy (2014b). *Karlovarský kraj opět rozdá příspěvky na kulturní akce*. 23. 1. 2014 (http://www.kr-karlovarsky.cz/krajske_listy/Stranky/140123-Prispevky-kultura.aspx#.XJ9O2NhCeM8, 27. 3. 2019).

Krajské listy (2015). *Karlovarští studenti objevovali krásy zimního Irkutsku*. 11. 2. 2015 (http://www.kr-karlovarsky.cz/krajske_listy/Stranky/150211-Irkutsk.aspx#.XJf3-dhCeM8, 15. 3. 2019).

Krajské listy (2016). *Z Karlových Varů se bude létat do Tel Avivu. Letecké spojení, zaměřené na izraelskou klientelu, budou moci využívat i občané kraje*. 20. 12. 2016 ([https://www.krajskelisty.cz/karlovarsky-kraj/okres-karlovy-varu/15297-z-karlovy-ch-varu-se-bude-letat-do-tel-avivu-letecke-spojeni-zamerene-na-izraelskou-klientelu-budou-moci-vyuzivat-i-obcane-kraje.htm](https://www.krajskelisty.cz/karlovarsky-kraj/okres-karlovy-varu/15297-z-karlovy-ch-varu-se-bude-letat-do-tel-avivu-letecke-spojzeni-zamerene-na-izraelskou-klientelu-budou-moci-vyuzivat-i-obcane-kraje.htm), 15. 3. 2019).

Krajské listy (2019) *Kapacita Mattoni 1/2 Maratonu Karlovy Vary je téměř obsazena*. 29. 3. 2019 (http://www.kr-karlovarsky.cz/krajske_listy/Stranky/190328-Registrace-pulmaraton.aspx#.XLTVeqTgqM8, 25. 3. 2019).

- KVIFF (2013). *Závěrečná tisková zpráva. 6. 7. 2013* (<https://www.kviff.com/img/history/2013/zaverecna-tiskova-zprava-48-rocnik.pdf>, 28. 3. 2019).
- KVIFF (2014). *Závěrečná tisková zpráva. 12. 7. 2014* (<https://www.kviff.com/img/history/2014/zaverecna-tiskova-zprava-49-rocnik.pdf>, 28. 3. 2019).
- KVIFF (2015). *Závěrečná tisková zpráva. 11. 7. 2015* (<https://www.kviff.com/img/history/2015/zaverecna-tiskova-zprava-50-rocnik.pdf>, 28. 3. 2019).
- KVIFF (2016). *Závěrečná tisková zpráva. 9. 7. 2015* (<https://www.kviff.com/img/history/2016/zaverecna-tiskova-zprava-51-rocnik.pdf>, 28. 3. 2019).
- KVIFF (2017). *Závěrečná tisková zpráva. 8. 7. 2017* (<https://www.kviff.com/img/history/2017/zaverecna-tiskova-zprava-52-rocnik.pdf>, 28. 3. 2019).
- KVIFF (nedatováno a). *Profil festivalu* (<https://www.kviff.com/cs/o-festivalu/profil-festivalu>, 10. 03. 2019).
- KVIFF (nedatováno b) *Partneři 53. MFF KV* (<https://www.kviff.com/cs/o-festivalu/partneri>, 10. 3. 2019).
- Lane, Philippe (2013) *French Scientific and Cultural Diplomacy* (Liverpool: Liverpool University Press).
- Lecours, André (2002). Paradiplomacy: Reflections on the Foreign Policy and International Relations of Regions. *International Negotiation* 7 (1), s. 91–114.
- Loos, Bedřich (2018). [Ústní sdělení] 20. 9. 2018 (Hrad Hartenberg).
- Martin, Leslie John (1958). *International Propaganda: Its Legal and Diplomatic Control* (Minneapolis: University of Minnesota Press).

Meluzín, Vladimír (2017). Linka na západ je realitou. Na karlovarském letišti přistálo první letadlo z Düsseldorfu. *Deník* 28. 3. 2017 (<https://www.denik.cz/regiony/linka-na-zapad-je-realitou-na-karlovarskem-letisti-pristalo-prvni-letadlo-z-dusseldorfu-20170328.html>, 15. 3. 2019).

Neves, Miguel Santos (2010) Paradiplomacy, Knowledge Regions and the Consolidation of „Soft Power. *Janus.Net: e-Journal of International Relations* 1 (1), s. 10–28.

Nye, Joseph S., Jr. (2004). *Soft power. The Means to Success in World Politics* (United States: Public Affairs).

Ort, Alexandr (2008). Diplomacie vědou i uměním. In: Kavan, Jan – Matějka Zdeněk – Ort, Alexandr, *Diplomacie* (Plzeň: Aleš Čeněk), s. 11–108.

Paďourová, Tereza (2014). Česko-americká televize vysílá už deset let. *Český rozhlas* 18. 2. 2014 (http://www.rozhlas.cz/krajane/clanky/_zprava/ceskoamericka-televize-vysila-uz-deset-let--1317445, 25. 3. 2019).

Pajtinka, Erik (2015). *Základy teórie a praxe diplomacie* (Bratislava: PAMIKO).

Peterková, Jana (2008). *Veřejná diplomacie* (Plzeň: Aleš Čeněk).

Peterková, Jana (2014). Veřejná diplomacie v reakci na změny mezinárodního prostředí. In: Jana Peterková a kol., *Trendy a výzvy současné diplomacie – Česká a slovenská perspektiva* (Praha: TROAS), s. 36–50.

Polreich, Miroslav (2009). *Utajená zákulisí* (Praha: Petrklíč).

Prudík, Jan (2013). Koncepce kultury Karlovarského kraje pro období let 2013 – 2020). *Informační portál Karlovarského kraje* http://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/dokumenty/Documents/koncepce/Koncepce_kultury_2013_2020_final.pdf, 20. 3. 2019), s. 1–67.

Regionzapad (2019). Lázeňská města čeká nejvýznamnější etapa procesu k zápisu na seznam UNESCO. 18. 1. 2019

(<http://www.regionzapad.cz/zpravodajstvi/lazenska-mesta-ceka-nejvyznamnejsi-etapa-procesu-k-zapisu-na-seznam-unesco-145847/>, 23. 3. 2019).

RunCzech (2013a). *Tisková zpráva.* 20. 5. 2013 (https://www.runczech.com/file/edee/cs/media/press-release/2013/05/kv_-jiz-tuto-sobotu.pdf, 27. 3. 2019).

RunCzech (2013b). *Tisková zpráva.* 23. 5. 2013 (https://www.runczech.com/file/edee/cs/media/press-release/2013/05/kv_highlights.pdf, 27. 3. 2019).

RunCzech (2014). *Tisková zpráva.* 23. 5. 2014 (https://www.runczech.com/file/edee/cs/media/press-release/2014/05/tz_karlovy-vary-.pdf, 27. 3. 2019).

RunCzech (2015a). *Tisková zpráva.* 4. 2. 2015 (https://www.runczech.com/file/edee/cs/media/press-release/2016/tz_karlovy-vary_novinky.pdf, 27. 3. 2019).

RunCzech (2015b). *Zajímavosti z Mattoni 1/2Maratonu Karlovy Vary* (https://www.runczech.com/file/edee/cs/media/press-release/2016/kv_zajimavosti.pdf, 27. 3. 2019).

RunCzech (2017). *Tisková zpráva.* 19. 5. 2017 (https://www.runczech.com/file/edee/cs/media/press-release/tz_kv_predzavodni.pdf, 27. 3. 2019).

RunCzech (nedatováno). *O RunCzech Racing* (<https://www.runczech.com/cs/o-nas/runczech-racing/o-nas/index.shtml>, 15. 3. 2019).

Skalková, Olga – Hrdličková, Lucie – Soukup Ondřej (2014). Ruští turisté přestávají jezdit do Česka. Letos jich může přijet až o pětinu méně. *Hospodářské noviny* 20. 6. 2014 (https://domaci.ihned.cz/cesko/c1-62385530-rusti-turiste-prestavaji-jezdit-do-ceska-letos-jich-muze-prijet-az-o-petinu-mene?utm_source=mediafed&utm_medium=rss&utm_campaign=mediafed, 10. 3. 2019).

Smutný, Jakub (2018). Historie karlovarského filmového festivalu: Od malé filmové přehlídky k největší kulturní události Česka. *Reflex* 16. 4. 2018 (<https://www.reflex.cz/historie-filmovy-festival-karlovy-vary>, 10. 3. 2019).

Tomalová, Eliška (2008). *Kulturní diplomacie: Francouzská zkušenost* (Praha: Ústav mezinárodních vztahů).

Toman, Petr (2017). Do Karlovarského kraje loni dorazil rekordní počet turistů, téměř milion. *Idnes* 10. 2. 2017 (https://www.idnes.cz/karlovy-vary/zpravy/karlovarsky-kraj-navstevnost-turistika-turista-host-stepankova-statistika.A170210_2304921_vary-zpravy_prz, 15. 3. 2019).

Tourfilm (nedatováno a) *Statut festivalu Tourfilm* (<http://www.tourfilm.cz/cz/Festival/Statut>, 11. 3. 2019).

Tourfilm (nedatováno b). *TourRegionFilm. Národní soutěž* (http://www.tourfilm.cz/getattachment/TourRegionFilm-%E2%80%93-narodni-soutez/TourRegionFilm-2018-vitezne-snimky/TourRegionFilm2018_shortlist.pdf.aspx, 11. 3. 2019).

Tourfilm (nedatováno c). *Tourfilm. Mezinárodní soutěž* (http://www.tourfilm.cz/getattachment/Tourfilm-%E2%80%93-mezinarodni-soutez/Tourfilm-2018-vitezne-snimky/Tourfilm2018_shortlist.pdf.aspx, 11. 3. 2019).

Tourfilm (nedatováno d). *Partneři* (<http://www.tour-film.cz/cz/Festival/Partneri>, 11. 3. 2019).

Veselý, Zdeněk (2014). *Diplomacie (Teorie – praxe – dějiny)* (Plzeň: Aleš Čeněk).

Živý kraj (2014). *Karlovarský kraj se představil na veletrzích cestovního ruchu*. 28. 3. 2014 (<http://www.zivykraj.cz/cz/aktuality/karlovarsky-kraj-se-predstavil-na-veletrzich-cestovniho-ruchu>, 21. 3. 2019).

Živý kraj (2015a). *Karlovarský kraj se prezentoval na veletrzích cestovního ruchu*. 8. 4. 2015 (<http://www.zivykraj.cz/cz/aktuality/karlovarsky-kraj-se-prezentoval-na-veletrzich-cestovniho-ruchu>, 21. 3. 2019).

Živý kraj (2015b). *Kraj se představil na cyklistickém veletrhu FOR BIKES*. 9. 4. 2015 (<http://www.zivykraj.cz/cz/aktuality/kraj-se-predstavil-na-cyklistickem-veletrhu-for-bikes>, 22. 3. 2019).

Živý kraj (2015c). *Karlovarský kraj se prezentoval v USA*. 1. 7. 2015 (<http://www.zivykraj.cz/cz/aktuality/karlovarsky-kraj-se-prezentoval-v-usa>, 22. 3. 2019).

Živý kraj (2015d). *Karlovarský kraj se prezentuje filmařům v Londýně*. 14. 12. 2015 (<http://www.zivykraj.cz/cz/aktuality/karlovarsky-kraj-se-prezentuje-filmarum-v-londyne>, 21. 3. 2019).

Živý kraj (2017). *Karlovarský kraj se prezentoval doma i v zahraničí*. 12. 5. 2017 (<http://www.zivykraj.cz/cz/aktuality/karlovarsky-kraj-se-prezentoval-doma-i-v-zahranici>, 22. 3. 2019).

Resumé

This Bachelor thesis is called Cultural Diplomacy in Foreign Policy of Substate Regions, it is focused on foreign policy and cultural diplomacy of Czech region Karlovarský kraj. The aim of my thesis is to examine foreign policy and cultural diplomacy between years 2013–2020 in region Karlovy Vary. I have chosen this date because of The Concept of Culture of the Karlovy Vary Region which was processed for period 2013–2020, but information and data for 2018 are preliminary.

I divided my bachelor thesis into two parts. In the first part I focused on brief introduction of diplomacy, than on public diplomacy which includes cultural and sport diplomacy and history of foreign diplomacy and public diplomacy in Czech Republic. In the second part I focused on cultural diplomacy in region Karlovy Vary between years 2013–2017. In this chapter I am explaining the importance of bilateral partnership agreements between Karlovarský kraj and foreign actors, than I focused on region promotion on tourism fairs. I also described student's scholarship exchanges and internships which are supported by Karlovarský kraj. I dealt with the cultural and sport events in this region, I've chosen the most important actions with international participation, which includes KVIFF, Tour Film and TourRegionFilm, Chopin Festival, Chebské dvorky and Mattoni 1/2Maraton Karlovy Vary. In the last part I focused on comparison of incoming tourists between years 2013–2017.